Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען — היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 58 | Łódź, Poniedziałek, 9 marca 1931 r. | נייַנטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאַג, כ׳ אדר תרצ״א | № 58

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

גרויסע ערד-ציטערנישען אין גריכענלאַנד און אין יוגאָסלאַוויען

הונדערטער טויטע, מאַסען פערוואונדעטע און איינגעזונקענע הייזער

ס אַ ל אָ נ י ק י, 8. (ספּ. טעל.) איבער גאַנץ גריכענלאַנד האָט זיך היינט 2 בייטאָג געפיהלט אַנ׳ערד-ציטערניש.

4 בייטאָג האָט זיך די ערד-ציטערניש איבער־געחזרט.

אין דער שטאָט קאָוואַלאַרי זענען איינגעזונקען געוואָרען זיבעציג הייזער און עס זענען פערהאַן הונדערטער טויטע.

אין דוֹיראַן איז איינגעזונקען געוואָרען אַ קיר־כע אין וועלכער עס האָבען זיך גראָד געפונען מתפללים.

פערהאַן אַ סך טויטע און פערוואונדעטע.

פון בעלגראַד איז מע מודיע וועגען גרעסערע ערד-ציטערנישען.

אין דער שטאָט סקופּיע האָט זיך אַרום 1 אַ זייגער מיט פערציג מינוט געפיהלט אַנ׳ערד-ציטער־נישט.

עס זענען אויך פערהאַן אַ סך טויטע און פערוואונדעטע.

צוטריבענע דעמאָנסטראַציעס פון קאָמוניסטישע פרויען

וואַרשאָ, 8. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט). אויף נעכטען בייטאָג האָבען די קאָ־מוניסטען פּראָקלאַמירט אַ פרויען־טאָג. אין צוזאַ־מענהאַנג דערמיט האָבען זיך נעכטען גרופּירט גרע־סערע פרוי׳ען־גרופּען אויף די גאַסען: קאַרמעליצקאַ דזשעלנאַ, באַגנע, און וויעלקי, געפּרובט דעמאָנסטרי־רען מיט טראַנספּאַראַנטען, איך אַ טראַמוואַי זענען אויסגעהאַקט געוואָרען די שויבען.

פּאָליציי האָט די דעמאָנסטראַציעס פונאַנדער־געטריבען און אַדורכגעפיהרט אַרעסטען.

אינאָווענד האָבען זיך ווידער פערזאַמעלט פרוי־ען־גרופּען אין עטליכע גאַסען, נאָר פּאָליציי האָט זיי פונאַנדערגעטריבען.

ציוניסט בעשטימט געוואָרען אלס בילדונגס-קאָמיסאַר פון ניו-יאָרק

נ י ו - י אָ ר ק (יט״א) דער בעקאַנטער ציוניסט און יוריסט לואי פאָזנער איז בעשטימט געוואָרען אַלס בילדונגס קאָמיסאַר אויפ׳ן אָרט פון סעמיועל ליוואַי, וועלכער איז געוואָרען פּרעזידענט פון סאַנהעטען.

פאָזנער איז 51 יאָהר אַלט און איז געבוירען געוואָרען אין ענגלאַנד.

צוזאַמענשטויס פון צוויי שיפען

38 פּאַסאַזשירען אומגעקומען

בעלגראַד, 8. (ספּ. טעל.) צוליב׳ן נעבעל האָבען זיך צוזאַמענגעשטויסען צוויי יוגאָסלאַווישע פּאַסאַזשיר־שיפען. אויפ׳ן דונאַי.

אויף די שיפען איז צווישען די פּאַסאַזשירען אויסגעבראָכען אַ מוראָדיגע פּאַניק. די מאַנשאַפט פון דער שיף איז נישט געווען בכוח צו בעהערשען די אין טויט-צושראָקענע פּאַסאַזשירען.

צוליב דער פּאַניק או זגעדראַנג זענען 38 פּאַ־סאַזשירען אומגעקומען.

די שיפען איז געלונגען צו דערהאַלטען אויפ׳ן וואַסער.

צוזאַמענפאָהר פון ציוניסטישע ראַטמענער און דאָזאַרעס

וואַרשאָ, 8. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט). נעכטען איז פאָרגעקומען אַ צוזאַמענ־פאָהר פון ציוניסטישע ראַטמענער און דאָזאָרעס.

אי זפרעזידיום זענען געזעסען דעפּ. גרינבוים, ד״ר קלומעל און גראַוויצקי.

עס זענען געקומען 120 דעלעגאַטען און אַ גרויסע צאָהל געסט.

עס זענען אָפּגעגעבען געוואָרען בעריכטען איבער דער ביז־איצטיגער טעטיגקייט און עס זענען געהאַלטען געוואָרען רעפעראַטען וועגען דער ווייטערדיגער טאַקטיק.

עס זענען אָנגענומען געוואָרען רעזאָלוציעס אין הסכם מיט די ציוניסטישע אַנשויאונגען.

לעגיסלאַטיווער ראַט איז דעצידירט

ל אָ נ ד אָ ן, 8 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) „דזשו-איש קראָניקעל״ איז מודיע, אז די פראַגע וועגען לעגיסלאַטיווען ראַט אין ארץ-ישראל וועט מעהר נישט בעטראַכט ווערען, ווייל אין די ערשטע אונ־טערהאַנדלונגען מיט דער יודישער אַגענץ האָט די ענגלישע רעגירונג אָפּגעוואָרפען די ציוניסטישע טענות און דערמיט איז שוין דער ענין דע־צידירט.

ענגלישער ערצבישאָף פאָהרט קיין ארץ-ישראל

צוזאַמען מיט׳ן מיליאַרדער מאָרגאַן

לאָנדאָן, 8 (יט״א טעלעגראַפיש) דער ערצבישאָף פון דער אנגלאָקאַנישער קירך, קאָנטער־בורי האָט בעשלאָסען צו מאַכען א רייזע קיין א״י. דער ערצבישאָף וועט פאָהרען אין דער בעגלייטונג פון אמעריקאַנער מיליאַרדער מאָרגאַן.

די דאָזיגע רייזע מאַכט דער ערצבישאָף געגען ווילען פון ענגלישען אויסערן-מיניסטעריום און געגען ווילען פון וואַטיקאַן.

ווי בעקאַנט האָט דער ערצבישאָף שוין בע־האַט געמאַכט א פּרווו צו פאָהרען קיין ארץ-ישראל אין יאָהר 1929 נאָר ער האָט זיך געמוזט צוריק־קעהרען אין מיטען וועג, ווייל דער וואַטיקאַן איז דאַן אויך געווען געגען דער רייזע.

6. ראַטען-צוזאַמענפאָהר אין מאָסקווע

מ אָ ס ק ו ו ע, 8. (ספּ. טעל.) דאָ האָט זיך געעפענט דער 6. ראַטען-צוזאַמענפאָהר.

אין פרעזידיום זיצען סטאַלין, וואָראָשילאָוו און אנד.

די ערעפנונגס-רעדע האָט געהאַלטען קאַלינין

קמח חיטים כשר לפסח!

מן החיטים המובחרים תחת השגחה של הראַבינאַט דפה

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אז אונזער בעריהמטע טעכניש-איינגעאָרדענטע מיהל גיט ארויס דאָס בעסטע און פיינסטע מעהל אויף מצות. דערביי מאַכען מיר אויפמערקזאַם, אז אונזער מיהל איז די איינציגע אין לאָדז וועלכע דער ראַבינאַט האָט א ספּעציעלע השגחה איבער איהר

מיט אַכטונג

„MŁYNPOL"

ŁÓDŹ, ZAKĄTNA 47. Tel. 147-40

בעמערקונג: די רעיעלסטע און בעסטע בעהאַנדלונג. זאָרגפעלטיגע אָפּליפערונג פון מעהל. די בעקוועמסטע בעדינגונגען און צוגענגליכע פּרייזען.

1641

שול-קאָמיטעט ביים פליישער-אַרבעטער-פאַריין
בזשעזשינער 5, טעלעפאָן 146 53

דינסטיק, דעם 10-טען מערץ 9 אָוונט ווערט איינגע־אָרדענט דורך דער קעלבער-סעקציע ביים פליישער־אַרבעטער פאַריין א פאָרשטעלונג לטובת דער קינדער-היים אויפ׳ן נאָמען פון ישראל שורעק אין פאָלקס-טעאַטער זגערזשער 17. ס׳ווערט געשפּילט

„די גאַסען-קינדער"

אין 4 אַקטען מיט שיינע געזאַנג-נומערן און טענץ אויסגעפיהרט דורך די בעריהמטע ארטיסטען ר. בוימאַן, מ. דראַנאָוו, ה. בעלבירסקי און ש. טיגמאַן.

צום שלוס אַ קאָנצערט-טייל

אויסגעפיהרט דורך דעם בעליבטען ארטיסט ה׳ בעלבירסקי.

די קליינע פעראבליבענע צאָל בילעטען צו בעקומען אין לאָקאַל פון פליישער-פאַריין בזשעזשינער 5 און אין טאָג פון דער פאָרשטעלונג ביי דער קאַסע פון טעאַטער.

DR. MED.

A. SZPRYNGIER

אקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען

נעמט אָן אין דער לעטשניצע „צענטראַלנאַ״ פיעטריקאָווער 62 פון 3–4 נאָכמיטאָג

און אין דער היים

קילינסקיעגאָ 30, טעל. 222-27

פון 5–7 נאָכמ.

אַכטונג, בעקער-מייסטער!

היינט, מאָנטאַג, דעם 9-טען מערץ ד. י. 6 א זייגער אָוונט קומט פאָר אין לאָקאַל פון יודישען בעקער-צעך

אַדרינגענדע פערזאַמלונג

פון אַלע מיטגלידער מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג:
1) בעריכטען, 2) וועגען די זונטאָג-פּראָטאָקאָלען, 3) וועגען דער מצה-אַקציע, 4) וועגען דער פאַך-לאַגע און 5) פערשידענעס.

צוליב דער וויכטיגקייט פון דער טאָג-אָרדנונג, בעטען מיר פינקטליך צו קומען.

די פערוואַלטונג פון יודישען בעקער-צעך אין לאָדז.

לאָדזער יוד. הילפס-פעראיין נותן=לחם סאַלנאַ 14. טעגליכע קוך פּולנאָצנאַ 29.

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אז די

יעהרליכע גענעראַל-פערזאַמלונג

פון דער יודישער געזעלשאַפט געגען אויסערגעוועהנליכער נויט „יותן-לחם״ אין לאָדז, וועט פאָרקומען אין פעראיינס-לאָקאַל סאָלנאַ 14 זונטאָג, דעם 15 מערץ א׳ ויקרא 5 א זייגער נאָכמיטאָג מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג:

1) ערעפנונג; 2) וואהלען פון א פאָרזיצענדען און אסעסאָרען; 3) בע־ריכט פון קאַסע-בעשטאַנד און רעוויזיאָנס-קאָמיסיע; 4) טעטיגקייטס-בעריכט; 5) בעשטעטיגען דעם בודזשעט אויפ׳ן יאָהר 1931; 6) וואהלען פון א פער־וואַלטונג; 7) פערשידענעס.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג

בעמערקונג: 1) ווען עס וועט נישט קומען די געהעריגע צאָהל מיטגלידער קומט די פערזאַמלונג פאָר דעם זעלבען טאָג 7 אָוונט צום צווייטען טערמין ביי יעדער צאָהל מיטגלידער (פאַר. 28)

2) פאָרשלאָגען פון די מיטגלידער, וועלכע זאָלען פאָרגעשטעלט ווערען אויף דער גענעראַל-פערזאַמלונג, דאַרפען צוגעשיקט ווערן שריפטליך צו דער פערוואַלטונג 3 טעג פריהער (פאַר. 31)

3) עס ווערט געגעבען לויט די פאַר. 6–14 איינצוצאָהלען פאַר דער גענעראַל-פערזאַמלונג דעם פערלעגענעם בייטראָג;

1658

חסד של אמת ומנחמי אבלים לאָדז

מאַכט בעקאַנט, אז זונטאָג, דעם 15/3 ד. י. 5 א זייגער נאָכמיטאָג קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל פיעטריקאָווער 34 צום צווייטען מאָל

די יעהרליכע גענעראַל=פערזאַמלונג

די פערוואַלטונג.

1660

מאַשין=מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע ווי אויך מצה=מעהל, אייער=פערפעל און סוכאַרקעס לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אונזער גוט-בע־קאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראַל בעוואוסטער צוקערניע

נ. ווײַנבערג

38 פיעטריקאָווער 38

:-: טעל 143-82 :-:

בעמערקונג! פון 15-טען ד. ח. ווערט שוין בעקומען פסח׳דיגע מצות.

פאליציי און פייערלעשער קעמפען מיט ענדעקישע סטודענטען

מיט וואסער-שפריצען און טרערען-באמבעס האט מען אוועקגעטריבען די סטודענטען פון דער אוניווערזיטעטס-געביידע

וואַרשאַ, 8. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). די ענדעקישע סטודענטען, וואָס זענען גרופירט אין "בראַטניאַ פּאָמאָץ" האָבען אויף נעכטען זונטאָג געהאַט בעשטימט אַ מיטינג אין דער געביידע פון אוניווערזיטעט.

דער רעקטאָר האָט אָבער שבת מודיע געווען, אַז דער מיטינג ווערט נישט ערלויבט, די סטודענטען האָבען אָבער דערויף נישט געלעגט קיין אַכט און זענען נעכטען געקומען אין אַ גרויסער צאָהל פאַר דער אוניווערזיטעט, האָבענדיג פון פריהערדאויס בעשלאָסען אָפּצוהאַלטען דעם מיטינג, אויפ'ן הויף פון דער אוניווערזיטעט אין פאַל, ווען זיי וועלען נישט קאָנען אַריין אין דער געביידע.

ווען די סטודענטען זענען נעכטען געקומען צו דער אוניווערזיטעט האָבען זיי אָבער צו זייער גרויסער איבעראַשונג געטראָפען דאָס טויער פערשלאָסען, אַזוי אַז זיי האָבען נישט געקענט אַריין אין הויף, די סטודענטען זענען אָבער נישט געפאַלען ביי זיך און זיי האָבען גענומען אַריבערקריכען איבער'ן פּאַרקאַן כד יאויף אַזאַ אופן זיך אַריינצוקריגען אין הויף אַריין. מעגליך, אַז דאָס וואָלט זיך זיי איינגעגעבען, ווען עס וואָלט נישט אָנגעקומען אַ גרעסערע אָפּטיילונג פּאָליציי. וועלכע האָט גענומען פונאַנדערטרייבען די סטודענטען.

די סטודענטען זענען אָבער שוין געוואָרען קאַמפעריש געשטימט און זיי האָבען זיך אַקעגענגעשטעלט דער פּאָליציי, וועלכע האָט זיך מיט זיי נישט געקענט קיין עצה געבען, סיידען בענוצען געוועהר. וואָס פּאָליציי האָט נישט געוואָלט.

כדי אָבער צו בעהערשען די סטודענטען זענען אַרויסגערופען געוואָרען פייערלעשער וועלכע האָבען גענומען אַרבייטען מיט די וואַסער-שפריצען און בעגאָסען די סטודענטען מיט וואַסער.

אַ חוץ דעם האָט פּאָליציי אויך בענוצט טרערען-באָמבעס דאָס האָט טאַקע געווירקט און די סטודענטען זענען אַנטלאָפען.

אנטיסעמיטישער אנפאל אויף יודישע סטודענטען

בוקאַרעשט, (יט"א) אויף דער פּאָליטעכניק אין טימיסאַאַראַ האָבען די אַנטיסעמיטען אויסגעפיהרט אַ שענדליכען אָנפאַל אויף יודישע סטודענטען. בעת דער פּראָפעסאָר איז נישט געווען אין זאַל האָבען אַנ'ערך הונדערט כוליגאַנישע סטודענטען בעפאַלען און בלוטיג צושלאָגען צוויי יודישע סטודענטען. נאָכדעם האָבען די אַנטיסעמיטען מאַרשירט, זינגענדיג זייערע לידער צו דער אַקאַדעמישער היים.

דער כוליגאַנשיער אָנפאַל האָט אַרויסגערופען שאַרפע פּראָטעסטען מצד אַ טייל רומענישע סטודענטען און איז אויך געשטעמפּעלט געוואָרען אַלס שאַנדטאַט דורך דעם רעקטאָר.

מען ערוואַרט דאָס דער בילדונגס-מיניסטער וועט אָנווענדען ענערגישע מיטלען געגען די אַנטיסעמיטען.

שיסעריי אויף דער עסטלענדיש-סאוויעטישער גרעניץ

טאַלין, 8. (ספ. טעל.) ביי דער עסטלענדיש-סאָוויעטישער גרעניץ האָט די עסטלענדישע וואַך בעמערקט אַ פערדעכטיגען פערזאָן אַריבער-געהן די גרעניץ צו דער סאָוויעטישער זייט. ווען די וואַך האָט איהם געוואָלט פערהאַלטען, האָט מען פון דער סאָוויעטישער זייט געעפענט אַ שיסעריי, אויף וואָס די עסטלענדישע וואַך האָט אויך געענטפערט מיט אַ שיסעריי.

אין רעזולטאַט פון דער שיסעריי איז אומגעקומען אַ סאָוויעטישער זעלנער און דער פערדעכטיגער פערזאָן, אויך אַ עסטלענדישער זעלנער איז פערווונדעט געוואָרען.

ביידע הרוגים האָט די סאָוויעטישע גרעניץ-וואַך צוגענומען. עס איז פערהאַן אַ חשד, אַז דער פערדעכטיגער איז געווען אַ סאָוויעטישער שפּיאָן.

היינט אורטייל אין פראצעס פון די בעשולדיגטע מענשעוויסטישע פירער אין מאסקווע

בערלין, 8. (ספ. טעל.) פון מאָסקווע טיילט מען מיט: היינט האָט זיך פערענדיגט דער גרויסער פּראָצעס פון די מענשעוויקעס, וועלכע זענען בעשולדיגט געווען אין שטעהן אין פערבינדונג מיט דער אינדוסטרי-פּאַרטיי און צוגרייטען אַ בעוואָפענטע אינטערווענץ געגען סאָוויעט-רוסלאַנד און אַנדערע קאָנטר-רעוואָלוציאָנערע טאַטען.

אַנדערהאַלבען טאָג האָט געדויערט די רעדעס פון די פערטיידיגער און די לעצטע ווערטער פון די בעשולדיגטע.

מיט אַ גרויסער און גלענצענדער רעדע איז אַרויסגעטרעטען דער פערטיידיגער ברוידע, וועלכער האָט שטיצענדיג זיך אויף דעם, וואָס אַלע בעשולדיגטע האָבען זיך אָפענהערציג מודה געווען, פערלאַנגט פאַר זיי אַ מילדע שטראָף. אַ גרויסע רעדע וואָס האָט געדויערט צוויי שעה, האָט געהאַלטען דער בעשולדיגטער גראָהמאַן, וועלכער איז בעקאַנט אַלס איינער פון די גרעסטע [illegible]ישע געלעהרטע עקאָנאָמיסטען און סטאַטיסטיקער. ער האָט ווידער אַמאָל ערקלערט, אַז ער איז זיך מודה אין אַלצדינג, וואָס ווערט איהם פאָרגעוואָרפען, אין בעשולדיגונגס-אַקט און האָט פערענדיגט זיין רעדע מיט די ווערטער:

"אויב דאָס געריכט וועט מיר שענקען דאָס לעבען, דאַן וועל איך אַלע מיינע כוחות מיין גאַנץ וויסען און ענערגיע אָנווענדען אויף מיטצוהעלפען דער גרויסער אויפבוי-אַרבייט וואָס וועט דורכגעפיהרט ווערען אין דער סאָוויעטען-רעפּובליק!.

אויב אָבער מיר זאָל נישט געגעבען ווערען ווייטער די מעגליכקייט מיטצווירקען אין אָט דער גרויסער אַרבייט, דאַן האַלט איך, אַז מיין לעבען האָט מעהר קיין ווערט נישט

גרויסע רעדעס האָבען אויך געהאַלטען די בעשולדיגטע סוכאַנאָוו, כין יענאַטאָיעווסקי א. אַ. מיט די רעדעס פון די בעשולדיגטע איז געשלאָסען געוואָרען די געריכטס-פערהאַנדלונגען.

דער אורטייל וועט אַרויסגעטראָגען ווערען מאָרגען (היינט מאָנטאָג).

אינטערפעלאציע אין ענגלישען פארלאמענט

וועגען דער געריכטס-פראצעדור אין א"י

לאָנדאָן, (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען פאַרלאַמענט האָט דער אַרבייטער-דעפּוטאַט פרימען אינטערפּעלירט די רעגירונג צי עס שטימט מיט דער ווירקליכקייט, אַז אין איינעם פון די לעצטע פּראָצעסען אין ארץ-ישראל געגען איינציגע אַראַבער, וואָס זענען בעשולדיגט געוואָרען אין קאָמוניסטישער טעטיגקייט, האָבען די בעשולדיגונגס-עדות אָפּגעגעבען ערקלערונגען פון הינטער שירמעס, כדי מען זאָל זיי נישט קענען זעהען

דער אונטערשטאַטס סעקרעטאָר ד"ר שילס האָט ערקלערט, אַז איהם זענען די איינצעלהייטען פון דעם פּראָצעס נישט בעקאַנט און ער וועט דעם גאַנצען ענין אויספאָרשען.

לאנד-קאנגרעס פון טויב-שטומע אין ווארשא

וואַרשאַ, 8 (טעלעפאָניש) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ לאַנד-קאָנגרעס פון טויב-שטומע-פעראיינען.

דער קאָנגרעס איז געווען אָריגינעל דערמיט, וואָס מען האָט נישט געהערט רעדען, עס איז געווען שטיל אין זאַל און די רעפעראַטען און די-סקוסיעס זענען אויסגעדריקט געוואָרען מיט האַנד-בעוועגונגען.

רעזאָלוציעס זענען אויך אָנגענומען געוואָרען אויף אַזאַ אופן.

יובילריי פון מעדעם-סאנאטאריום

וואַרשאַ, 8 (טעלעפאָניש) נעכטען האָט דאָס מעדעם-סאַנאַטאָריום געפייערט די 5-יעהריגע עקזיסטענץ.

אין משך פון די 5 יאָהר, זענען דאָרט אויסגעהאַלטען געוואָרען 3,000 קינדער.

צו דער פייערונג איז אָרגאַניזירט געוואָרען אַנ'אויספלוג פון יודישע זשורנאַליסטען, וועלכע האָבען בעזוכט דאָס סאַנאַטאָריום.

50 יאהר יודישער ישוב אין אמעריקע

קאנפערענץ פון יודישע וועלטליכע ארגאניזאציעס

ניו-יאָרק, (יט"א) אין יודישען קולטור-הויז איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון די יודישע פּראָגרעסיווע אָרגאַניזאַציעס אין אַמעריקא, צו דער קאָנפערענץ זענען געקומען 108 דעלעגאַטען, וועלכע האָבען פערטרעטען 52 אָרגאַניזאַציעס, (אַרבייטער-רינגס, יודישע וועלטליכע שולען, יודישע שרייבער פעראיין, לעהרער-פעראיין, פרויען-קלובען, יודישע נאַציאָנאַלער אַרבייטער-פערבאַנד א.אַ.וו.) אויף דער טאָג-אָרדנונג פון דער קאָנפערענץ איז געווען די פּראַגע פון יודישער קולטור-טעטיגקייט אין אַמעריקא און וועגען הילף פון די יודישע אָרגאַניזאַציעס פאַר דער יודישער קולטור-געזעלשאַפט.

די קאָנפערענץ איז געעפענט געוואָרען דורך דעם סעקרעטאַר פון דער יודישער קולטור-געזעלשאַפט ה' נאָוואַק, אונג נאָכדעם ווי מ. שטערן איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס פּאָרזיצער האָט א. גלאַנץ-לעיעלעס געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען דער יודישער קולטור-טעטיגקייט אין אַמעריקא. דער רעפערענט איז געקומען צום אויספיהר אַז עס איז די אויפגאַבע פון די יודישע אָרגאַניזאַציעס צו העלפען דער יודישער קולטור-געזעלשאַפט צו שאַפען אין אַמעריקא אַנ'אָרגאַניזירטען כוח פאַר דער יודישער קולטור און פאַר'ן יודישען וואָרט. אין דער דיסקוסיע האָבען זיך בעטייליגט פיל אָנוועזענדע.

דר. חיים זשיטלאָווסקי האָט צוליב זיין קראַנקהייט נישט געקענט בעטייליגען זיך אין דער קאָנפערענץ און צוגעשיקט אַ שריפטליכע בעגריסונג.

די קאָנפערענץ האָט אָנגענומען אַ רייה רעזאָלוציעס. צווישען אַנדערען איז בעשלאָסען געוואָרען איינצואָרדנען דעם היינטיגען פריהלינג „אַ חודש פון יודישען בוך".

אין אַ בעזונדערער רעזאָלוציע זענען די יודישע אָרגאַניזאַציעס אויפגעפאָדערט געוואָרען אַרויסצולאָזען אַנ'אויפרוף צו זייערע מיטגלידער וועגען הילף פאַר די יודישע שולען אין פּוילען און ליטע, ווייטער איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע צונויפצורופען אין מאי-מאָנאַט אין ניו-יאָרק אַ גרויסע יודישע פאָלקס-קאָנפערענץ וועגען דער יודישער קולטור-בעוועגונג אין אַמעריקא. די דאָזיגע קולטור-קאָנפערענץ וועט זיך בעשעפטיגען מיט פייערונגען פון 50-יעהריגען יובילעאום פון יודישען ישוב אין אַמעריקא (1881-1931).

DR. MED.

L. Pikielny

אורא לאג

ספעציעל-אַרצט פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנקה.

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעמט אָן פון 12-1 און פון 7- 4 אָוונד.

יודיש פאלקס-טעאטער, זגערזשער 17 טעל. 193-03

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן.

מיט'ן אנטייל פון דער ניי-אַנגאַזשירטער סוברעטין רעגינא בוימאן, בעוואוסטער אַרטיסט מ. דראנאוו, בעקאַנטער אַרטיסט ה. באלבירסקי, י. טופמאן.

היינט, מאנטאג, ד. 9-טען, ווערט נישט געשפּילט.

מאָרגען, דינסטאָג, ד. 10-טן, 9 אָוו.-לטובת דער סעקציע קעלבער-אַרבייטער ביים פליישער-אַרבייטער-פעראיין – די בעליבטע פּיעסע

„די גאסען-קינדער"

אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ. צום שלוס א קאנצערט-אפטיילונג אויסגעפיהרט דורכ'ן אַרטיסט ה. באלבירסקי אין קופּלעטען און פאָלקס-לידער.

מיטוואָך, דעם 11-טען, 9 אָוונד – אויפ'ן פערלאַנג פון פּובליקום – צום לעצטען מאָל פאלקס-פרייזען פון 60 גר. ביז 1.50 זל.

אויפ'ן וועג קיין בוענאס-איירעס אין 3 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ

ס'נעהמט אנטייל פּרויז: בעזמאַן, בוימאַן, טופּמאַן, פאָדערמאַן, ראָזענצווייג. מענער: באַלבירסקי, גוטמאַן, גאָלדבערג, דראַנאָוו, טופּמאַן, נייהויז, פּאָלאַנסקי, פּאָסטעל.

טעכנ. לייטער: ס. גוטמאן. סופלער: וו. נייהויז. אַדמיניסטראַטאָר: נ. גאלדשטיין.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פאָלקס-טעאַטער. – דער זאַל איז גוט בעהייצט.

אנאנס! קורצליך ווינטיג נייעס! אין פארבערייטונג: .א הארץ פון אקיבר"

היינט און פאלגענדע טעג!

מייסטערווערק פון אַלע צייטען!

ליבעס-פּאַעמע, וועגען וועלכער די וועלט האָט נישט געטרוימט!

זינג און רוהם פון קלאַנג-פילם

קענ'ג פון די בעטלער

אין דער ראָלע פון פּאָעט-בעטלער, דער הויפּט-אַרטיסט פון זיגפעלד-טעאַטער אין ניו-יאָרק

DENIS KING

מעכטיג און דינאַמיסטיש שפּילען און זינגען פון דעם בעריהמטען אַקטיאָר האָט איבעראַשט אַלעמען און אַלע ביז איצט געזעהענע שטערנס.-אין דער ראָלע פון דער שעהנער פירשטין

Janette Mac Donald

בעריהמט פון פילם

„ליבעס-פּאַראַדע"

אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 נאָכמיטאָג שבת, זונטאָג און יום-טוב 12.30 בייטאָג

פּאָפּולערע פּרייזען.

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז, 9 מערץ 1931

א בלוט־בלבול אין ארץ־ישראל

קומט פאַר פסח, דער יום טוב פון פרייהייט, הויבען אָן יודען צו ציטערען, מען האָט מורא פאַר דער גיפטיגער שלאַנק, וואָס לויערט אויף אונז, מען האָט מורא פאַר׳ן שענדליכען בלוט־בלבול, וואָס לויערט אויף די געצעלטען פון יעקב. צום ערשטען מאָל אין דער געשיכטע הערען מיר אָבער פון אַ בלוט־בלבול אין ארץ־ישראל און דערצו מצד אַראַבער, מצד מחמעדאַנער. אַזוינס איז ביז היינט נישט געהערט געוואָרען.

דער שענדליכער בלבול האָט שוין זיין בלוטיגע געשיכטע. אָנגעהויבען האָט עס זיך אין אַזיען און אויסגעטראַכט האָבען עס די כינעזער אויף קריסטען, אַז זיי בענוצען מענשליך בלוט צו ריטועלע צוועקען. אין די קעפּ פון די באַאיורע אַזיאַטען האָט זיך געפּלאָנטערט די לעהרע, וואָס די מיסיאָנערען האָבען צו זיי געבראַכט, אין וועלכער עס רעדט זיך פון בלוט – סאַקראַמענט, פון סודות, וואָס איז פאַר׳ן אַזיאַטישען מענשען נישט פערשטענדליך און נישט בעגרייפליך. זיי האָבען דערום די סימבאָלען גענומען ווערטליך און האָבען געמיינט, אַז די קריסטען בענוצען מענשליך בלוט צו ריטועלע צוועקען. פון דאָרט האָבען פינסטערע מאַנאַכען אַראָבגעבראַכט דעם בלבול קיין אייראָפּאַ און האָבען דערמיט מזכה געווען יודען, כאָטש אין יודישען דת און אין יודישען ריטואַל איז נישטאָ קיין יסוד פאַר אַזאַ בעשולדיגונג, נישטאָ ביי יודען קיין מעהר עקעלהאַפטע זאַך ווי בלוט און וועגען מענשליך בלוט קען דאָך קיין רייד נישט זיין.

אַזוי האָט דער שענדליכער בלבול געוואַנדערט איבער דורות און לענדער, נישטאָ קיין לאַנד אין אייראָפּאַ, וואו יודען זאָלען נישט האָבען געליטען צוליב דעם בלבול. אָבער דאָס איז אַלץ פאָרגעקומען אין די קריסטליכע לענדער, דאַגעגען האָט די מחמעדאַנישע וועלט נישט אָנגענומען דעם בלבול און האָט פון איהם נישט געוואָלט וויסען. אַן׳אויסנאַהם איז נאָר געווען דער בלוט־בלבול אין דמשק אין יאָהר 1840, אָבער אויך דאָס מאָל האָבען נישט מחמעדאַנער געמאַכט דעם בלבול, נאָר דער פראַנצויזישער קאָנסול, און אָנגעקלאָגט האָט מען דאַמאָלסט יודען נישט אין כאַפּען קליינע קינדער צו ריטועלע צוועקען, נאָר אַז זיי האָבען געהרגעט אַ קריסטליכען גלח, דערפאַר בעקומען די איצטיגע ידיעות וועגען אַ בלוט־בלבול אויף יודען מצד די אַראַבער, אַ גאַנץ בעזונדערע בעדייטונג.

דער בלוט־בלבול פון דמשק האָט דאַמאָלסט אויפגערודערט די גאַנצע יודישע וועלט. עס איז געווען די צייט ווען יודען האָבען געמיינט, אַז די וועלט איז שוין אַריין אין דער תקופה פון אויפקלערונג, ווען מען האָט געמיינט, אַז די אַלע בלבולים געהערען צו דער פערגאַנגענהייט און אַז היינט זענען זיי שוין מעהר נישט מעגליך. עס איז געווען די צייט, ווען אַפילו ניקאָלאַי דער ערשטער האָט אָבגעוואָרפען דעם בלבול און האָט ערקלערט, אַז ווען אין דעם בלבול וואָלט געווען אַפילו נאָר אַ טראָפּען אמת, וואָלטען יודען אַליין די ערשטע געמסרט. אַזוי ווי ביז היינט איז נאָך נישט געווען דער פאַל, אַז יודען, אַפילו די ערגסטע יודען, אַפילו משומדים, זאָלען בעשטעטיגען די בעשולדיגונג, איז דאָס דער בעסטער בעוויז, אַז דער בלבול האָט נישט קיין יסוד.

אין אַזאַ צייט, האָט עס געטראָפען יודען ווי אַ דונער פון קלאָרען הימעל ווען מ׳האָט דערהערט פון אַ בלוט־בלבול אין דמשק. און שרעקליכער איז געווען דאָס, וואָס דער בלבול איז געווען ביי, אַז פּלוצלינג דאַרפען גאָר יודען בלוט פון אַן׳אַלטע זמאַנאַך. און שרעקליכער איז געווען, וואָס דער פראַנצויזישער קאָנסול, וואָס דער פראַנציסקאַנער מאָנאַך איז געשטאַנען אונטער זיין שוץ, האָט דעם בלבול געשטיצט און צעהנדליגער יודען האָט מען אַרעסטירט און געפייניגט אין שרעקליכע ענויים. דער איינדרוק אין דער יודישער וועלט איז געווען אַזוי גרויס, עס איז דערגאַנגען אַזוי ווייט דאָס ר׳ משה מאָנטעפיאָרע איז געפאָהרען צום קאַליף פון מצרים, וואָס די פראַנצויזישע יודען מיט קרעמיע אין דער שפּיץ האָבען אויסגענוצט זייער גאַנצען איינפלוס אום די געפייניגטע יודען צו בעפרייען.

דאַמאָלסט איז עס געווען דער ערשטער בלוט־בלבול אין אַ מחמעדאַניש לאַנד. אָבער דעם בלבול האָבען אַראַנזשירט און אָנגעפיהרט אייראָפּעער, קריסטליכע דיפּלאָמאַטען, איצט קומט עס פאַר צום צווייטען מאָל אין אַ מחמעדאַנישער סביבה, צווישען אַראַבער זאָל מעגליך זיין אַ בלוט בלבול.

איבריגענס טראָגט דער בלבול מעהר אַ פּאָליטישען כאַראַקטער, מען פערשטעהט, אַז דאָס איז אַ המצאה פון די קריסטליכע אַראַבער, וועלכע זענען די אינטעליגענטען און די שרייבער. אָט די לייט האָבען עס איצט אין אַ צייט, ווען מען דאַרף העצען די מאַסען אויף יודען, אַרויסגענומען פון אַרסענאַל די גיפטיגע פייל און מיינען דערמיט צו טרעפען יודען. עס איז איינע פון די שוואַכע זייטען פון אונזער פּאָליטיק, וואָס מען האָט דערלאָזט, אַז קריסטליכע אינטעליגענטען זאָלען ווערען די דעהזשאָגער און פיהרער פון מחמעדאַנישע מאַסען, עס איז אויך גענוג טרויעריג, דאָס יודען דאַרפען אָנקומען צו דער רעגירונג זי זאָל זיי שיצען פאַר אַ מיאוסען בלבול. דאָ האָבען מיר ווידער אַ בייشפּיל וואָס פאַר אַ ווערט עס קען האָבען אַ יודישע אָפּאָזיציע און וויפיל די רעוויזיאָניסטען קענען דערגרייכען מיט זייערע אַרויסטרעטונגען געגען דער רעגירונג.

ש. י. סטופּניצקי

„וואונדערקינדער קעמפען מיט׳ן קריזיס"

צי קען מען פוילען אריינציהען אין א קריג?

שטימען פון דער פוילישער פרעסע

דער „א. ק. צ." איז זעהר נישט צופרידען מיט דער דעבאַטע וועגען די מלחמה־אויסזיכטען אין אייראָפּע, וואָס איז פאָרגעקומען אין סענאַט, בעזונדערס מיט דער רעד פון סען. קאָזשיצקי, וועלכער האָט אָנגעוויזען, אַז צוליב׳ן ערפאָלג פון דער „פּיאַטילעטקע" אין רוסלאַנד, קאָן געבוירען ווערען אַ פּלאַן פון אַ מיליטערישען אָנגריף געגען די סאָוויעטען און אַז פוילען קאָן דערביי אויסגענוצט ווערען פאַר די צילען פון דער בעוואָפענטער אינטערווענץ. ערשטענס, שרייבט די צייטונג האַלט עס מיט דער „פּיאַטילעטקע" פונקט פערקעהרט, זי ווערט גאָר צוזאַמענגעבראָכען (אַזוי זאָלען האָבען געשריבען ערנסטע אויסלענדישע בלעטער, דער ג. מינ. מאָראַטשעווסקי איז אָבער גאָר אין אַן׳אַנדערער מיינונג), צווייטענס, איז אין פוילען נישטאָ קיין באַדען פאַר אַזעלכע אַוואַנטוריסטישע פּלענער.

„ס׳איז נישטאָ קיין מענש אין פוילען, שרייבט דאָס בלאַט, וועלכער זאָל קענען רעדען אין נאָמען פון די ווירטשאַפטליך־פינאַנציעלע ספערען פון מערב־אייראָפּע, דערפאַר קאָן נישט קיינער אין פוילען בערוהיגען דעם סען. קאָזשיצקי, אַז די אָדער יענע גרופּע באַנקירען אָדער אינדוסטריע־מאַגנאַטען אין פראַנקרייך, ענגלאַנד אָדער אַמעריקע טראַגט זיך נישט אַרום מיט די אָדער יענע פּלענער בנוגע די סאָוויעטען. דאַגעגען אַלע וואָס קוקען ניכטערען אויף דער סיטואַציע אין פוילען און שאַצען אָפּ אָביעקטיוו אונזער אויסערן־פּאָליטיק קאָנען דעם ה׳ קאָזשיצקין פערזיכערען, אַז אין פוילען איז נישטאָ קיין גינסטיגער באָדען פאַר קיין שום אַוואַנטוריסטישע איינפאַלען און אַז די פוילישע פּאָליטיק וועט זיך קיינמאָל און פון קיינעם נישט לאָזען אַראָפּפיהרען פון שלום־וועג, אויף וועלכען זי געהט קאָנסעקווענט זייט אַזוי פיל יאָהרען".

די איצטיגע פוילישע מלוכה־מענער, וואָס בעשעפטיגען זיך מיט די ווירטשאַפטליכע ענינים פון לאַנד רופט אָן די ענדעקישע צייטונג „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" „וואונדער קינדער". אין אַן׳אַרטיקעל א. נ. „וואונדערקינדער אין קאַמף מיט׳ן קריזיס" שרייבט דאָס בלאַט:

„זייט אַ רייה יאָהרען ווערט ביי אונז פערשפּרייט אַ גרינגשעצונג צו דער א. ג. „פאַכמענערישקייט". מ׳פערלאַנגט נישט פון מענשען, וואָס פערנעהמען הויכע מלוכה־פּאָסטענס, אַז זיי זאָלען דערצו זיין צוגעגרייט, ס׳איז גענוג אימפּראָוויזאַציע, חוצפה, מ׳דאַרף נישט האָבען קיין ספּעציעלע שטודיום. אָט די וואונדערקינדער, עקספּערימענטירענדיג איבער אונזער ווירטשאַפטליכען לעבען, ווילען זיך מיט דער צייט עפּעס אויסלערנען. אָבער ווי פיל קאָסט אַזאַ מין לעהרע! אָבער עס זענען פערהאַן אַזעלכע, וואָס ווילען זיך גאָרנישט אויסלערנען, ווייל זיי גלויבען אין דעם, אַז זיי זענען די איינציגע רעטערס פון פוילען און אַז זיי ווילען מיט אַלצדינג זיך אַן׳עצה געבען. מיט גרויסער זיכערקייט בעוועגען זיי זיך צווישען די סאַמע קאָמפּליצירטסטע פּראָבלעמען און טרעטען צו זיי צו מיט אַן׳ענטוזיאַסטענדיגער באַוועגליכקייט.

„און וואָס איז דער פּועל יוצא דערפון? דער ווירטשאַפטליכער קריזיס פאָדערט אָהן ספק אַ פּלאַנמעסיגע אַקציע מצד דער רעגירונג. אָבער טייל־מאָל וואָלט זיך וועלען, אַז די רעגירונג זאָל זיך בעסער פערהאַלטען פּאַסיוו, איידער אָנצוהויבען אַזעלכע זאַכען, ווי די בעקאַנטע „רעדוקציע פון די פרייזען". אין פוילען הערשט אַ גרויסע סטאַגנאַציע. אָבער עס בליהט די פּראָדוקציע פון אַלערליי געניוסען, וואָס ווילען זיך מיט אַלץ אַן׳עצה געבען. צי וואָלט נישט געלוינט אָט די פּראָדוקציע איינצוהאַלטען?

וועגען בעפרייאונגס־אורטייל, וואָס דאָס אַפּעלאַציע־געריכט האָט אַרויסגעטראַגען אין פּראָצעס פון ג. דעפּ. יאַן קוואַפּינסקי שרייבט דער „ראַבאָטניק":

„קוואַפּינסקי איז אָפּגעזעסען נאָך יאָהרען קאַטאָרגע פאַר ראַגאָוו, פאַר׳ן קאַמף איבער פוילענס אומאָפּהענגיגקייט, זעקס וואָכען אין אַ פּוילישער טורמע; מ׳האָט איהם בעשריבען אין דער סאַנאַציע פּרעסע אַלס דעם אָרגאַניזאַטאָר פון „מאַרש אויף וואַרשאַ"... און ענדליך — דער בעפרייאונגס־אורטייל פון אַפּעלאַציע געריכט. אָט דער גאַנצער „שריט" לגבי דעם ח׳ קוואַפּינסקי איז דאָך איין גרויסער סקאַנדאַל, איין גרויסע חרפה"...

עס וואַקסט אַ יודישער ישוב אויפ׳ן ווייטען מזרח

די פערגרעסערטע יודישע אימיגראַציע אין שאַנכאַי

שאַנכאַי (יט"א) פאַר׳ן לעצטען האַלב־יאָהר פון 1930 האָט זיך בעדייטענד פערגרעסערט די היגע יודישע בעפעלקערונג דורך די פיל אָנקומענדיגע יודען פון ראַטען־רוסלאַנד. ווי באַלד דער ווינטער האָט זיך געשטעלט, האָט זיך אָנגעהויבען דאָס אומלעגאַלע אַריבערגעהען די גרענעץ. די גרענעץ־שוואַרצער געהען דורך אייביגע ריכטונגען און מאַכען דורך אייביגע וויאָרסט. מעהרסטענטייל אָנקומענדע קענען זיך אין כאַרבין נישט דערשלאָגען צו גאַרנישט און פאָהרען ווייטער קיין שאַנכאַי. אַ טייל קומען מיט געלד און ווערט־חפצים פון דרום־רוסלאַנד און פון מאָסקווע, עס קומען אויך גאַנצע פאַמיליעס. כמעט אַלע זענען דעקלאַסירטע, וועלכע ענטלויפען פון די שווערע שטייערען. אַ גרויסער טייל לאָזט זיך אין וועג אויף אַן׳אומלעגאַלען אופן, ווייל אין סאָוויעטען־רוסלאַנד איז איצט זעהר שווער צו בעקומען אַן׳אויסוואַנדערונגס־פּאַס און וויזע.

אויף דער פראַנצויזישער קאָנצעסיע אין שאַנכאַי האָט זיך געבילדעט אַ גאַנצער יודיש־רוסישער קוואַרטאַל. אָבער אויך אין גרויסען שאַנכאַי אי״ן איצט שווער זיך איינצואָרדנען. פיל פון די עמיגראַנטען דינגען שותפות אַ קראָם, אַ פענסטער, אַ וואַרשטאַט און זוכען די קליענטור פון די אייראָפּעער און אויסלענדער. אַנדערע פון די ניי־געקומענע מיט געלד האָבען איבערגענומען גרויסע געשעפטען, געעפענט קיאָסקען, בעקערייען, פערשידענע כעמישע פאַבריקען. דער יודישער ישוב אין שאַנכאַי וואַקסט. די רייכע אָרטיגע יודען פערהאַלטען זיך אינדיפערענט צו די ניי־אָנגעקומענע יודען. עס בעמערקט זיך אויך אַ בעדייטענדע עמיגראַציע פון שאַנכאַי צו די לענדער פון יענער זייט ים, מען פאָהרט קיין מעקסיקאָ, קאָלומביע, אורוגוואַי און אַפילו קיין פּערו. דער דעלעגאַט פון פעלקערבונד צוזאַמען מיט דעם „היאַס־יקאַ־עמיגדירעקט" העלפען די יודישע וואַנדערער אין זייער שווערען וועג.

טיענצזין (כינא) (יט"א) דעם 15־טען פעברואַר האָט אָנגעהויבען צו ערשיינען אין טיענצזין די ערשטע אויפ׳ן ווייטען מזרח טעגליכע יודיש־רוסישע צייטונג „אַוראָראַ" (פריהמאָרגען) דער רעדאַקטאָר פון דער צייטונג איז ל. ביכאָווסקי.

טיענצזין געפינט זיך 2 שעה רייזע פון פעקין און ליגט אין מיטען כינא. די יודישע בעפעלקערונג צעהלט סך־הכל 200 פערזאָן. אין טיענצזין געפינען זיך אויסלענדישע קאָנצעסיעס און אונטערנעמונגען, וועלכע בענוצען זיך מיט עקס־טעריטאָריאַלע רעכט. אויך די רוסישע ווייס־גוואַרדייער האָבען נישט אַזאַ מאַכט ווי אין צפון־מאַנדזשוריע. דערמיט ערקלערט זיך, וואָס אין טיענצזין איז פערהאַן אַ מעגליכקייט אַרויסצוגעבען אַזאַ צייטונג בעת, אין כאַרבין, וואו די יודישע בעפעלקערונג איז פיל גרעסער, איז נישט געווען ביז היינט אַ מעגליכקייט צו צוטרעטען אַרויסצוגעבען אַ טעגליכע יודישע צייטונג אין רוסיש.

די ווידערשטאַנדסקראַפט פון יודען געגען פערשידענע קראַנקהייטען

אינטערעסאַנטע שטיט׳ם פון א בעריהמטען ענגלישען מעדיצינער

לאָנדאָן, (יט"א). אויף אַן׳אויפנאַהמע, וואָס איז איינגעאָרדענט געוואָרען דורך דער יודישער געזונדהייטס־געזעלשאַפט האָט דער בעריהמטער ענגלישער מעדיצינער לאָרד מויניהען געהאַלטען אַן׳אינטערעסאַנטע רעדע וועגען דער יודישער ווידערשטאַנדס־קראַפט געגען פערשידענע קראַנקהייטען. אין דער אויפנאַהמע האָבען זיך בעטייליגט פיל בעקאַנטע געלעהרטע ווי דער בעריהמטער אַנטראָפּאָלאָג דר. רעדקלייף סאַלאָמאָן, דער באַקטעריאָלאָג דר. גאַבאַדאַ, דער בעקאַנטער אקוליסט דר. לעווי א. אַנד.

שטיצענדיג זיך אויף מיין ערפאַהרונג — האָט ערקלערט לאָרד מויניהען — בין איך געקומען צו דער איבערצייגונג, אַז יודען וועלכע היטען אָפּ די רעליגיעזע דינים, ווערען נישט אַזוי לייכט און אַזוי אָפט קראַנק. דאָס יודענטום אונטערליגט זעהר סובטעלע ענדערונגען. אין די פערגאַנגענע יאָהרהונדערטער האָט זיך דאָס גאַנצע יודישע לעבען געשטיצט אויף אמונה. ווען איך וואָלט געווען אַ יוד, וואָלט איך צומייסטען דערמיט געוואָרען שטאָלץ, עס פעהלען נישט קיין בעווייזען, אַז די אַלטע יודישע רעליגיעזע מנהגים און לעבענסאַרט האָבען געהאַט אַ שטאַרקע השפּעה. עס שווימען דערביי אַרויס צעהנדליגער פּראָבלעמען, אויף וויפיל די יודען זענען בעאיינפלוסט געוואָרען דורך די אַלגעמיינע לעבענס־בעדינגונגען, אין וואָס פאַר אַ מאָס קומען צום אויסדרוק די דעגענעראַציע־ערשיינונגען, קרימינאַליטעט, ווידערשטאַנדסקראַפט א.אַ.וו.

די טיפסטע ראַסען־ענדערונג איז זיכער בעשטאַנען אין דער אומוואַנדלונג פון אַ פּאַסטוכער־פאָלק אין אַ שטאָטיש פאָלק. עס איז אויך זעהר וויכטיג אַז פיל יודען לעבען אין די ערגסטע קוואַרטאַלען פון די גרויסע שטעט, זיי זעהען אָפטמאָל נישט פון קינדהייט אָן קיין זונענשיין. זייער ערנעהרונג איז מעהר ווי בעשיידען, דאָס פּראָבלעם פון דער יודישער אייגענאַרטיגקייט וועט מען קענען אויפקלערען ערשט דאַן ווען מען וועט קענען ענטפערען אויף אַ רייה ביז איצט נישט אויפגעקלערטע פראַגען, פון וועלכע קראַנקהייטען ליידט אַמייסטען די שטאָטישע יודישע בעפעלקערונג צי ווערען זיי שנעלער אָנגעשטעקט ווי נישט־יודען? צי ענדערען זיך און אין וואָס פאַר אַ ריכטונג די רעליגיעזע מאָראַלישע און דיעטישע געוואוינהייטען פון די יודען? בעבען די פאָרשונגען דאַרף מען אָבער נישט פערנאַכלעסיגען פּרעווענטיווע האַנדלונגען. אַ רייה קראַנקהייטען האַלטען זיך אין פערשפּרייטען צווישען יודען. אויגען־קראַנקהייטען, נערווען קראַנקהייטען, טובערקולאָז, צאָהן־קראַנקהייטען א. אַנד. די בייזע סאָציאַלע בעדינגונגען פון דער שטאָטישער בעפעלקערונג רופען זיך אָפּ זעהר שלעכט אויף דעם געזונדהייטס־מצב פון די קינדער. דורך אַ רייה פּרעווענץ מיטלען קען מען די קראַנקהייטען אויסמיידען. די יודישע געזונדהייטס־בעוועגונג מוז דורכפיהרען די נויטיגע פאָרשונגען.

קיינער קען נישט לייקענען אַז די יודען האָבען פיל געלייסטעט פאַר דעם אַלגעמיינעם קולטור־לעבען, פאַר דער וויסענשאַפט, קונסט, מוזיק און מעדיצין. עס איז די אויפגאַבע פון די יודען אָפּצוהיטען די גרויסע ירושה פון עבר און ווי ווייט מעגליך זיך צופּאַסען צו די רעוואָלוציאָנערע ענדערונגען אין דער וויסענשאַפט.

ווייטער שטעלט זיך אָפּ לאָרד מויניהען אויף די גרויסע לייסטונגען פאַר דער מעדיצין אין פערשידענע עפּאָכען און ספּעציעל אין משך פון די לעצטע פופציג יאָהר, וועלכע האָבען געבראַכט אַזוי פיל ווייטגעהענדע ענדערונגען אין די אַלגעמיינע לעבענס־בעדינגונגען.

דער אונטערגאַנג פון די „סובאָטניקעס"

זיי מישען זיך אויס מיט די ארומיגע פויערים

אירקוטסק. (יט"א) די „סובאָטניקעס" פון דאָרף יודינא זימא א.אַ. ברענגען לעצטענס זייערע ספרי תורה׳ס קיין אירקוטסק, ווייל די מגיבים און שוהלען אין די דערפער פון די יודישע פויערים־סובאָטניקעס (רוסישע פויערים, וועמענס זיידעס האָבען אָנגענומען דעם יודישען גלויבען און זענען מיט זיבעציג יאָהר צוריק פערשיקט געוואָרען קיין סיביר) — זענען צופאַלען געוואָרען צוליב דער קאָלעקטיוויזאַציע. די אַלטע היטען נאָך שטאַרק אָפּ יודישקייט און פאָהרען אַריבער אין שטאָט. דאַגעגען די יונגע סובאָטניקעס, וועלכע האָבען זיך קאָלעקטיוויזירט מישען זיך צונויף מיט דער אַלגעמיינער פויערשאַפט און פערגעסען די יודישע דינים, פאַר וועלכע זייערע זיידעס זענען ממש אין פייער געגאַנגען.

בעקאַנטער יודישער סאָציאַליסט געשטאָרבען

ניו־יאָרק. (יט"א) דאָ איז געשטאָרבען איינער פון די טעטיגסטע מיטגלידער פון דער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי אין אַמעריקא, מיטגליד פון אַרבייטער־רינג און פון „פאָרווערטס"־געזעלשאַפט יד׳ סף אַכמונאַ.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

25 מיטגלידער איז ראט

און 8 איז דער פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה איז לאדז

נייע פעראָרדנונג פון קולטוס-מיניסטער טשערווינסקי

אין „מאָניטאָר פּאָלסקי" איז פערעפענטליכט געוואָרען אַ פעראָרדנונג פון בילדונגס-מיניסטער וועגען דער צאָהל מיטגלידער אין די קהלה-ראַטען און אין די קהלה-פערוואַלטונגען, וואָס דאַרפען געוועהלט ווערען אין חודש מאַי ה. י. אין יעדער שטאָט בעזונדער.

לויט דער דאָזיגער פעראָרדנונג וועט די צאָהל מיטגלידער פון די קהלה-ראַטען און קהלה-פערוואַלטונגען אין די בעזונדערע שטעט זיין פאָלגענדע:

וואַרשאַ – 50 פערסים (מיטגלידער פון די קהלה-ראַטען) און 11 דאַזאָרעס (מיטגלידער פון די קהלה-פערוואַלטונגען); לאָדז – 25 פ. און 8 ד.; לובלין – 23 פ. און 10 ד.; ראַדאָם – 18 פ. און 12 ד.; טשענסטאָכאָוו – 18 פ. און 12 ד.; בענדין – 18 פ. און 12 ד.; שעדלעץ – 17 פ. און 8 ד.; בושעזשין, טאָמאַשאָוו-מאַזאָוו., קאַליש, קאָלאָ, פיעטרקאָוו, ראַדאָמסק, זדונסקאַ-וואָליאַ, וויעלון – צו 17 פ. און 8 ד.; כעלם, לאָמזשאַ, סובאַלק – צו 15 פ. און 10 ד.; זאַמאָשטש – 15 פ. און 10 ד.; קיעלץ, סאָסנאָוויץ – 14 פ. און 10 ד.; טשעכאַנאָוו, גריצע, קאַלושין, קוטנאָ, לאָוויטש, מינסק-מאַזאָוו., מלאַווע, נאָוואָדוואָר, אָטוואָצק, פלאָצק, פלאָנסק, פולטוסק, וולאָצלאַוועק, הרובישאָוו, דאָמבראָוואַ גורניטשאַ, קאָנסק, שידלאָוויעץ, אָפּאָט, אָסטראָוויעץ, כמיעלניק, זאַוויערטשע, אָסטראָוו-מאַז., אָסטראָלענקאַ – צו 12 פ. און 8 ד.; ביאַלאַ פּאָדלאַסקאַ, מזורימש – צו 10 פ. און 8 ד.

די צאָהל פערטרעטער אין די קהלה-ראַטען און קהלה-פערוואַלטונגען אין די זעלבע, וואָס די צאָהל מיטגלידער.

שטייער-פערלייכטערונגען פאר האנדעלס-אגענטען און הורט-סוחרים, וואס פיהרען נישט קיין האנדעלס-ביכער

קאנפערענץ פון די לאדזער ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס איז פינאנץ-מיניסטעריום, מיט'ן אנטייל פון פרעזעס פון פינאנץ-קאמער, ה' קוכארסקי

אין פינאַנץ-מיניסטעריום איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ וועגען אַ רייהע וויכטיגע שטייער-ענינים.

אין דער דאָזיגער קאָנפערענץ האָבען אָנטייל גענומען, אַלס פערטרעטער פון די לאָדזער ווירטשאַפטליכע קרייזען, דער וויצע-פרעזעס פון דער האַנדעלס-קאַמער, פידלער; דירעקטאָר אינזש. באַיער, דער פאָרזיצער פון דער שטייער-קאָמיסיע אין דער האַנדעלס-קאַמער ק. ראַשאַק, דירעקטאָר פון סוחרים פעראיין (פיעטריקאָווער 73) מ. היימאַן און ראַט האַלפערן. צום ערשטען מאָל זייט אַזעלכע קאָנפערענצען קומען פאָר אין מיניסטעריום, האָט זיך אין דער קאָנפערענץ בעטייליגט אויך דער פרעזעס פון פינאַנץ-אַמט ה' קוכאַרסקי.

אין נאָמען פון דער האַנדעלס-קאַמער האָט ה' ראַשאַק געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען דער ווירטשאַפטליכער לאַגע און האָט אָנגעוויזען, אַז די שווערע סיטואַציע צווינגט די קאַמער צו אינטערווענירען אינ'ם ענין פון 1 פראָצ. אומזאַץ-שטייער פאַר די געשעפטען, וואָס פיהרען נישט קיין האַנדעלס-ביכער. דער רעפערענט האָט זיך אויך אָפּגעשטעלט אויף דער פראַגע וועגען אופן פון בעשטייערן די האַנדעלס-אַגענטען. אויף דער פראַגע האָט זיך בעזונדערס גענוי אָפּגעשטעלט דירעקטאָר היימאַן. די וואונשען פון די ווירטשאַפטליכע קרייזען אין דער אָנגעלעגענהייט האָט ער פאָרמולירט אויף פאָלגענדען אופן:

1) די אַגענטען דאַרפען נישט זיין פערפליכטעט צוצושטעלען האַנדעלס-ביכער (אגב איז פאַראַן אַזאַ אויפקלערונג פון העכסטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל); 2) די אַגענטען זענען בערעכטיגט איינצוקאַסירען די חובות פאַר זייערע פירמעס; 3) זיי האָבען רעכט צו דיספּאָנירען מיט די סחורות פון זייערע פירמעס ביי די עקספּעדיטאָרען; 4) די אַגענטען קענען אויך פיהרען פאָרמעל געשעפטען אויף אייגענער רעכנונג. דירעקטאָר היימאַן האָט אויך פערלאַנגט אַ שטייער-אַמנעסטיע פאַר די אַגענטען, ווייל די ביז-איצטיגע שטייער-אויסמעסטונגען זענען געווען צו הויך און די אַגענטען קענען זיי נישט לייסטען.

ארומרעדענדיג די פראַגע בנוגע דעם 1 פראָצ. פון אומזאַץ פאַר די הורט-סוחרים, וואָס פיהרען נישט קיין האַנדעלס-ביכער האָט דיר. היימאַן אָנגעוויזען, אַז די סוחרים, וואָס האָבען איינגעצאַהלט מעהר, ווי פון זיי איז געקומען, דאַרפען די רעשט בעקומען צוריק, אַנדערש וואָלט עס געהייסען, אַז די סוחרים, וואָס זענען געווען נישט פינקטליך ווערען איצט פריווילעגירט. דער רעדנער האָט אויך אָנגעוויזען, אַז די שטייערן- און עקזעקוציע-אַמטען היטען נישט אָפּ די אויפקלערונגען פון העכסטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל.

דירעקטאָר פון שטייערן-דעפּאַרטאַמענט ביים פינאַנץ מיניסטעריום, ה' מיכאַלסקי האָט ערקלערט דער דעלעגאַציע, אַז דער ענין וועגען די אַגענטען איז שוין אין פערשטענדיגונג מיט דער לאָדזער פינאַנץ קאַמער ערלעדיגט געוואָרען און פיל פון די וואונשען זענען גענומען געוואָרען אין אכט. 1) מ'וועט נישט פאָדערן קיין ביכער אַלס בעווייזען, אַז די פירמע איז אַ פערמיטלערין; 2) די אַגענטען וועלען בערעכטיגט זיין, ביי געוויסע בעדינגונגען, איינצוקאַסירען פאַר זייערע פירמעס; 3) זיי וועלען האָבען דאָס רעכט איינצוהאַלטען סחורות אין די עקספּעדיציע-הייזער (נישט ליווערן די בעשטעלונגען) און 4) וועלען אויך קענען פיהרען געשעפטען אויף אייגענער רעכנונג.

די לאָדזער פינאַנץ-קאַמער וועט שוין די טעג דערהאַלטען דעם צירקולאַר וועגען דעם ענין און פרעזעס קוכאַרסקי וועט אויך בעקומען ברייטע רעכט אין ענין פון שטייערן-אַמנעסטיע.

דאָס מיניסטעריום איז אויך נאָכגעקומען דעם פערלאַנג וועגען אַ צירקולאַר בנוגע דעם 1 פראָצ. שטייער פון אומזאַץ פאַר הורט-פירמעס, וואָס פיהרען נישט קיין האַנדעלס-ביכער. די דאָזיגע הנחה וועט אָבער אָנגעווענדעט ווערען נאָכדעם ווען דער פירמע וועט דראָהען רואינירט צו ווערען. צוריקצאָהלען די שוין איינגעצאַהלטע שטייערן וועט מען נישט. צום סוף האָט פרעזעס מיכאַלסקי נאָך צוגעזאָגט, אַז אין פערלויף פון מערץ וועט דאָס מיניסטעריום צוזאַמענשטעלען אַ זאַמלונג פון די אורטיילען, וועלכע ס'האָט אַרויסגעגעבען דער העכסטער אַדמיניסטראַטיווער טריבונאַל און וועט עס איבערשיקען די שטייער-אַמטען, אַז זיי זאָלען זיך ריכטען לויט די דאָזיגע אורטיילען.

דאס מיידעל איז גאר קיין נאר נישט

הגם די גנבים האבען זי נישקשה'דיג פארגעריכט

אין יאַנואַר איז קיין פוילען געקומען פון רוסלאַנד אויף אַ בעזוך צו איהרע קרובים די 21-יעהריגע מאַשאַ פשיטעק. זי האָט זיך איינגעקויפט פיל ווערטפולע זאַכען, און נאָך דעם ווי זי האָט פערבראַכט אין וואַרשאַ עטליכע טעג איז זי אַרויסגעפאָהרען קיין לאָדז, מיטנעהמענדיג מיט זיך אַלע זאַכען און מתנות פאַר איהרע קרובים, אַזוי ווי די זאַכען וואָס זי האָט מיט זיך מיטגעפיהרט זענען געווען ווערטפול האָט זי בעשלאָסען זיי נישט אָפּצוגעבען אין באַגאַזש. נאָר מיטנעהמען זיי מיט זיך אין וואַגאָן. צו דעם צוועק האָט זי געקויפט אַ גרויסע וואַליזע און אין איהר איינגעפּאַקט אַלץ וואָס זי האָט געהאַט מיטצונעהמען.

כדי ס'זאָל איהר זיין בעקוועם, האָט זי איהר מזומן-געלד אַ גרעסערען בעטראַג אין דאָלאַרען אויך איינגעפּאַקט אין דער וואַליזע.

באַלד ווי דער צוג האָט גערירט פון וואַרשאַ זענען אין קופּע אַריינגעקומען צוויי יונגעלייט מיט אַ וואַליזע. זיי האָבען פערפיהרט אַ פריינדליכען שמועס און די צייט איז שנעל פערבייגעלאָפען ביז זיי האָבען בעמערקט אַז ס'קומט שוין אָן די סטאַציע וואו זיי דאַרפען אויסשטייגען, האָבען זיי זיך אָפּגעזעגנט און אויסגעשטיגען.

דער צוג איז אַוועק ווייטער און דאָ האָט זיך אונזער מאַשאַ דערמאָהנט, אַז ס'הונגערט זי האָט זי זיך גענומען צו איהר וואַליזקע כדי אַרויסצונעהמען פון דאָרט עפּעס עסען. אָבער דער שליסעל האָט נישט געפּאַסט צו דער וואַליזע, און ווען מאַשאַ האָט זיך בעהנטער צוגעקוקט האָט זי דערזעהן אַז די וואַליזע איז טאַקע נישט איהרע, נאָר בלויז ענהליך צו איהרער.

האָט זי פערשטאַנען, אַז די יונגעלייט האָבען די גאַנצע זאַך מיט דער וואַליזע איינגעאָרדענט, כדי זי צו בעשווינדלען, פון גרויס עגמת-נפש האָט זי זיך געוואָלט אַרויסוואַרפען פון צוג. מ'האָט זי באַמיליך דערפון אָפּגעהאַלטען.

אין גרויס צער איז מאַשאַ פשיטעק געקומען קיין לאָדז מיט דער ליידיגער וואַליזע, און האָט דאָ געמאָלדען וועגען דעם אין אויספאָרשונגס-אַמט.

דער אויספאָרשונגס-אַמט האָט פאָרגענומען שריט אויף אָפּצוזוכען די שווינדלער, אָבער ס'איז איהם נישט געלונגען די גנבים אָפּצוזוכען.

מאַשאַ פשיטעק האָט אָבער אַליין אויך נישט גערוהט, און האָט געזוכט די שווינדלער.

מיט אַ פּאָר טעג צוריק איז זי געווען אין וואַרשאַ. דאָרט האָט זי אויפ'ן וואָקזאַל צופעליג דערזעהן אַב'עלעגאַנטען הער, וועלכער האָט זיך איהר אויסגעוויזען בעקאַנט, ווען זי האָט זיך צו איהם בעהנטער צוגעקוקט האָט זי אין איהם דערקענט איינעם פון איהרע בעגלייטער אין וואַגאָן, ווען מ'האָט איהר בערויבט.

דאָס פריילין האָט קיינעם גאָרנישט געזאָגט, און האָט מיט דעם עלעגאַנט פערפיהרט אַ שמועס, אַזוי, אַז ער האָט זי בעטראַכט פאַר אַ פרעהליכע דאַמע און ווייל ער האָט זי איינגעלאַדען מיט איהם מיטצוגעהן, האָט זי מיט פערגעניגען די איינלאַדונג אָנגענומען און זיי זענען אַוועק.

ווי באַלד מאַשאַ איז אַרויס פון וואָקזאַל און זיי זענען געווען אויף דער גאַס, האָט מאַשאַ אָפּגעשטעלט דעם ערשטען פּאָליציאַנט און געפאָדערט צו אַרעסטירען דעם „עלעגאַנט".

יענער האָט זיך געוואָלט אַרויסדרעהען, אָבער מ'האָט איהם שוין נישט אָפּגעלאָזט און אָפּגעפיהרט אין אויספאָרשונגס-אַמט. דאָרט האָט ער זיך נאָך לאַנגע וואַקלענישען געמוזט מודה זיין אין דער אַפערע און אָנגעוויזען, וואו ס'געפינט זיך אַ טייל פון די צוגעגנבעטע זאַכען. מ'איז אהין אַוועק און דאָרט ווירקליך געפונען אייניגע זאַכען און אַ טיירערען גורקען-פּוטער פון איבער טויזענד דאָלאַר די ווערט. ווער ס'איז געווען זיין שותף האָט דער שווינדלער ביז איצט נישט אויסגעגעבען און מען ווייסט אויך נישט וואו ס'געפינען זיך די איבעריגע צוגענומענע זאַכען.

יעדענפאַלס וועט שוין איצט דער פּאָליציי וואַרשיינליך נישט שווער זיין צו געפינען אויך די איבעריגע זאַכען.

דער קאמף פון די באהנען מיט אויטאבוסען

(2) די צאָהל פון קאָמוניקאַציע-אויטאָבוסען, וואָס פערשפּרייט זיך פון טאָג צו טאָג, איז אַ שטאַרקע קאָנקורענץ פאַר די באַהנען. כדי צו בעקעמפען די דאָזיגע קאָנקורענץ, האָט דאָס באַהן-מיניסטעריום איינגעפיהרט אַ רייהע אַזוי-גערופענע לייכטע צוגען, וועלכע וועלען דינען צום אַריבערפיהרען קליינע זאַכען. די צאָהל פון אַזעלכע צוגען האָט דאָס מיניסטעריום פערגרעסערט ביז 17, און עטליכע פון זיי וועט בעקומען דער לאָדזער באַהן-קנוּט.

אכטונג, האנדווערקער!
פון לאדז און פראווינץ

וועלכע האָבען נישט די נויטיגע פּאַפּירען, וואָס בערעכטיגען אייך לויט'ן צעכען-געזעץ צו פיהרט אַ ווערשטאַט. קאָנט איהר אין אייערע ענינים זיך ווענדען אין בעוואוסטען ביוראָ

„POLPRAW"

ul. PR. NARUTOWICZA 1

fr. II piętro. Telefon 170 01

יוו איהר וועט ווערען צופריעדען און פינקטליך ערלעדיגט.

בעמערקונג: עס ווערען אויך ערלעדיגט ענינים פאַר געזעלען פון אַלע פאַכען.

שפּרעכשטונדען פון 4 ביז 7 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

מאָנטאָג 9 / כ / אדר תרצ"א

מערץ

זון-אויפגאַנג 6.17

זון-אונטערגאַנג 5.19

דרינגענדע אונטערשטיצונג פאר ארבייטסלאזע

(מ) היינ, מאָנטאָג, דעם 9 מערץ הויבט זיך אָן די רעגיסטראַציע פון אַרבייטסלאָזע פיזישע אַרבייטער אויף דרינגענדע מלוכה-שטיצע אויף פעברואַר. דאָס רעכט אויף שטיצע האָבען די אַרבייטסלאָזע, וועלכע וואוינען אין לאָדז ווייניגסטענס זייט'ן 1 יאַנואַר 1930, האַלטען אויס אַ פאַמיליע, האָבען נישט קיין פערמעגען, האָבען נישט קיין הכנסות, וואָס זענען גלייך אָדער גרעסער פון דער שטיצע, בעקומען נישט קיין שטיצע פון דער קראַנקען-קאַסע און בעקומען נישט קיין אינוואַלידען-רענטע.

סעזאָן-אַרבייטער, וועלכע בעקומען פון 1 מערץ רעכט אויף שטיצע פון אַרבייטסלאָזען-פאָנד צוליב פערענדיגען זיך פון'ם טויטען סעזאָן, האָבען נישט קיין רעכט אויף דרינגענדע שטיצע.

די רעגיסטראַציע וועט פאָרקומען אין לאָקאַל פון אונטערשטיצונגס-אַמט פאַר אַרבייטסלאָזע אויף דער גאַס פון 28 שיסער פולק 32 פון 8.15 פריה ביז 2 בייטאָג.

מאָנטאָג – A B C D E F

דינסטאָג – G H I J

מיטוואָך – K L Ł

דאָנערשטאָג – M N O

פרייטאָג P R S

שבת T U W Z Ż

רענטעס פאר בלינדע אינוואלידען

(2) לויט דער נייער טאַבעלע וועלען בלינדע אינוואַלידען בעקומען פאָלגענדע רענטעס אין די יאָהרען 1931–32: קאַטעגאָריע 10, (הונדערט-פראָצענטיג אומפעהיגע צו אַרבייט) אַ בחור – 230 זל. (צוזאַמען שוין מיט דער הוספה), אַ חתונה-געהאַטער, קינדערלאָזער, אָדער מיט איין קינד – 270 זל.; מיט 2–3 קינדער: 295 זל., מיט 4 אָדער מעהר קינדער – 320 זל.

די 9-טע קאַטעגאָריע (96 פראָצ. אינוואַלידען) אַ בחור – 176 זל., בעווייבט, קינדערלאָז, אָדער מיט איין קינד – 212 זל., בעווייבט, מיט 2–3 קינדער – 234 זל. 50 גר., מיט 4 אָדער מעהר קינדער – 257 זל. צו די לעצטע רענטעס זענען נישט צוגערעכענט די הוספה פאַר'ן פיהרער. די אינוואַלידען, וועלכע האָבען דאָס רעכט אויף צו בעקומען די הוספה, וועלען חוץ דעם בעקומען 15 זל. מאָנאַטליך.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט דיזשורירען: ס. יאַנקעלעוויטש, (אַלטער מאַרק 9), ל. שטעקעל (לימאַנאָווסקי 37), ב. גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטש 4), ס. האַמבורג (גלובנאַ 50), ל. פּאַוולאָווסקי (פיעטרקאָווער 307), א. פּיאָטראָווסקי (פּאָמאָרסקאַ 91).

די נאָהענטסטע שלאַגער-פּראָגראַמען פון קלאַנג-פילם-קינאָ-טעאַטער

CAPITOL

1) „דער דזשאַדז-קעניג" מיט JOHN BOLES LAURA LA PLANTE

2) דער זינגער פון די בערג

3) פּאַרוטשניק אַרמאַנד מיט RAMON NOVARRO

4) דער זינגער פון פּאַריז מיט Maurice Chevalier

אָט דאָס איז אונזער קאָנקורענצלאָזער רעפּערטואַר.

נקמה פון א בעפרייטען ארעסטאנט

(2) יאן קאוואלסקי פון טאוואראווא 21 איז ערשט מיט א פאר טאג צוריק בעפרייט געווארען פון טורמע, וואו ער איז אפגעזעסען אנ'אורטייל. ארויסגעהענדיג פון טורמע האט קאוואלסקי בע־שלאסען קודם כל זיך אפצורעכענען מיט די חברים, וועלכע האבען איהם פארשאסט.

נעכטען האט ער אפגעוואַרט זיין „חבר" און ווען ער האט איהם געטראפען האט ער איהם בעפאלען. בעת'ן געשלעג זענען קאוואלסקי און די ברידער פראנצישעק און וולאדיסלאוו בעדזשי־קאווסקי אזוי צושלאגען און צושטאכען געווארען, אז מ'האט געמוזט צו זיי ארויסרופען פאגאטאוויע נאכדעם ווי מ'האט זיי ערטיילט די ערשטע הילף זענען זיי אפגעפיהרט געווארען אין ארעסט.

איז אדאם'ס צייטען...

זענען נאך דא אזעלכע נאראנים

די טעג איז פארגעקומען דער פראצעס פון בעקיסען אדאם בענקע (לאגעווניצקא 17), וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין פארשטעלען זיך אלס פארשטעהער פון דער דייטשער מלוכה-באנק אין בערלין און ארויסשווינדלען ביי נאאיווע מענשען פארשידענע סומען געלד דורכ'ן צוזאגען זיי אויס־צוהעקסלען די אלטע דייטש פוילישע באנקנאטען אויף איצטיגער דייטשער וואלוטע.

אלס פערטיידיגער איז ארויסגעטרעטען אדוו. מאקסימיליאן רובין, און דעם אנגעקלאגטען איז ארויסגעטראגען געווארען א בעפרייאונגס-אורטייל.

רעפארמען אין דער באהן-בעוועגונג,

וואס האבען א שייכות מיט לאדז

(2) צום ערשטען מאל אין דער געשיכטע פון פוילישען באהן־וועזען, זענען ביים צונויפ־שטעלען דעם נייעם פאהר־פלאן טיילווייז גענומען געווארען אין אכט די דעזידעראטען און פארשלאגען פון האנדעלס־ און אינדוסטריע־ספערען אין אונזער שטאט. עס ווערט דהיינו אדורכגעפיהרט א רעפארם אויף דער ליניע וויען—סאסנאוויץ—ווארשא. אויף וועלכער עס וועט פערשנעלערט ווערען דער גאנג פון די קוריער־צוגען (אויף 85 קילאמעטער אין א שעה) און פערמינערט ווערען די אפשטעלען. עס וועט אויך קורסירען א דירעקטער צוג ביעלסק — לאדז־קאלישער. דער קוריער בערלין־קראקע־בוקא־רעשט וועט בעקומען א דירעקטע פערבינדונג פון און ביז סאסנאוויץ. די אלע ענדערונגען גייען א־ריין אין קראפט דעם 15־טען מאי ה.י.

רעליגיאנסקאזע האבען נאך אלץ נישט קיין בית-עלמין

די מיר האבען שוין בשעתו מיטגעטיילט האט דער מאגיסטראט געזאלט איינקויפען אין זארושעוו א פלאץ, כדי דארט איינצוארדנען א בית עלמין פאר די רעליגיאנסלאזע. מ'האט שוין געהאלטען ביים אויפשטעלען א פארקאן ארום דעם פלאץ ווען ס'איז בעוואוסט געווארען אז די דירעקציע פון ע־פענטליכע ארבייטען ביי דער וואיעוואודזשטווע האט דעם בעשלוס נישט בעשטעטיגט. אין די מאטיווען פון איהר נישט בעשטעטיגען גיט אן די דירעקציע אז דער פלאץ, וועלכער האט פערציג מעטער ברייט און פינף הונדערט די לענג, איז נישט בעקוועם, און צו איהם איז בעשווערט דער צוטריט, ווייל די וועגען האבען קוים עפעס מעהר ווי פיר און פינף מעטער.

די דירעקציע פון געזעלשאפטליכע ארבייט האלט אויך, אז דער פרייז וועלכען דער מאגיסטראט האט געוואלט געבען פאר'ן פלאץ איז א צו הויכער.

אזוי ארום איז די פראגע וועגען א בית־עלמין פאר רעליגיאנסלאזע ווידער אפגעלייגט געווארען. דער מאגיסטראט וועט מוזען אויסזוכען א נייעם פלאץ.

פון שטעפער-צעך

אויף דער נעכטיגער פערזאמלונג פון שטע־פער־צעך אין לאדז, פאלודניאווא 4, וועלכע איז צונויפגערופען געווארען אין צוזאמענהאנג מיט'ן שטעפער־שטרייק אין לאדז, האט מען אנגעוויזען דערויף, וואס אין דער צייט, ווען אין אלע פאכען ווערט אדורכגעפיהרט א רעדוקציע, האבען די שטעפער־ארבייטער ארויסגעשטעלט א לוין־העכערונג. דער שטעפער־צעך האט בעשלאסען נישט נאכצוקו־מען די פאדערונגען.

„דער קאאפעראטאר"

עס איז ערשינען דער דריטער נומער פון דער פאפולערער קאאפעראטיווער צייטשריפט „דער קאאפעראטאר", מיט דעם פאלגענדען איבהאלט: אויפ'ן סדר־היום: מעהר פארזיכטיגקייט און פער־אנטווארטליכקייט!; ארום דער אינטערנאציאנאלער קאאפעראציע־בעוועגונג; די פאדערונג פון דער דע־צידירענדער עפאכע — ד"ר ב. פלינקער; וואס אין הארץ — דאס פון דער פען (פעליעטאן) — י. וואק; די סאציאלאגישע פעסטשטעלונגען פון דער קאאפע־ראציע און איהרע פאלגען — פראפ. ד"ר טאטא־מיאנק; די קרעדיט־קאאפעראציע אין איטאליען — ת. ראזענטאל. פון דער קאאפעראטיווער פרעסע — איקס; פון דער בעוועגונג; איבער שטעט און שטעט־לעך; כאדאראוו — ז. ה—ן. „דער קאאפעראטאר" ערשיינט שוין דאס דריטע יאהר דורכ'ן „אלגעמיי־נעם קאאפעראטיווען פערבאנד" אין לאדזש.

לאדזער יודישער קאמעראל־טעאטער
„אררט"
ביי'ער
אין ווייסען זאל
„מאנטיפעל"
זאכאדניא 43.
קינסטלערישער לייטער:
מ. בראדערזאן.

היינט, מאנטאג — 1 פארשטעלונג אנהויב 9.45 אין אווענד
א.נ. „יום־טוב אינדערוואכן"
אין 2 טיילען, 12 נומערן

אין פראגראם:
1) געטריישע ליבע; 2) שפאניאלא; 3) פריה־לינג; 4) קאטארינקע; 5) א תפלה; 6) בלאטע יאטען; 7) שנעלע בעלי־מלאכות; 8) היני־טער די קוליסען; 9) פראים סמים און סיידי קנעפל; 10) מאנאלאג; 11) אויף דער גאלעריע; 12) ס'גייט שוין ווערען גוט.

מעקסטען: משה בראדערזאן, משה נאדיר, און מ. נאדעלמאן.
מוזיק: ה. רובין און א. בייגעלמאן.
דעקאראציעס און קאסטיומען: י. ברוינער.
טענץ און פלאסטיק: ז. קרושובנא און ם. שלפערן.
רעזשי: דזשיגאן—שומאכער.
מוזיק־ליימער—ח. רובין. פאטאס: — ה. מראקס.
קאנפערענסיער — דוד קאזאנאטער.
ליכט־עפעקטען: יעראז. בינע־אינספעקטאר: ם. קאן.

אנסאמבל לויט א.ב. פרויען: זיסעלע גירל, מרים דאלסקא, לאלא זילבערמאן, שיינע מרים, מאשע פעטערמאן. מענער: ח. אלטמאן, שמואל גאלדשטיין, שמעון דזשיגאן, מאטל קאן, יעקב ריינגלאס, ישראל שומאכער, יוסף שיפער

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון 5 א זייגער נאכמיטאג אן.

ווידער א רויב־אנפאל אין צענטער פון שטאט

שבת אין אווענד האט פרוי סלאמניצקא, וועלכע האט א בוך־געשעפט אויף פיעטרקאווער 24 געשלאסען איהר געשעפט איז ווי געוועהנליך אוועק צו זיך א היים אויף נארוטאוויטש גאס 25.

ווען פרוי סלאמניצקא איז געווען אויף די טרעפ צווישען פארטער און ערשטען שטאק, איז פון ערגיץ אנגעלאפען א יונגער רויבער פון א יאהר עטליכע און צוואנציג, ארויסגעריסען ביי איהר פון האנד דעם האנד־בייטעל און איז פער־שוואונדען.

די פרוי האט באלד אויפגעהויבען א טומעל ס'זענען זיך צונויפגעלאפען די שכנים, שפעטער איז אנגעקומען פאליציי, אבער דער רויבער איז פערשוואונדען און מ'האט, איהם נישט געכאפט.

אין דעם האנד־בייטעל איז געווען 167 זל. מזומן געלד (דער טאג־פדיון) און די שליסלען פון געשעפט.

פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג און זוכט דעם אנפאלער.

א שרפה אין דער פאבריק פון בר. זייבערט

שבת נאכמיטאג האט אין דער פאבריק פון בר. זייבערט (סובאלסקא 6) אויסגעבראכען א שרפה.

בעת די פאבריק איז געווען אין פולען גאנג, האט זיך אין איינער פון די זאלען פון א פונק אנגעצונדען דער בוימוואל־אפפאל. דאס פייער האט זיך אנגעהויבען שנעל צו פערשפרייטען און אין דער פאבריק איז ענטשטאנען א פאניק צווישען די ארבייטער, א טייל פון זיי האט זיך דאך בעהערשט און גענומען לעשען די שרפה.

ס'זענען באלד ארויסגערופען געווארען 2 פייערלעשער - אפטיילונגען, וועלכע האבען נאך א רעטונגס־אקציע פון א שעה צייט די שרפה איינגעלאשען.

געכאפט א באנדיטען באנדע מיט א הויז-בעזיצער בראש

(2) אויף נאווא־מארישינסקא 20 וואוינט אין איינענעם הויז דאס פאר־פאלק קעלער מיט 3 קינ־דער. מיט א קורצער צייט צוריק האט קעלער פער־קויפט א העלפט פון זיין הויז. דערווייל איז ער קראנק געווארען און מ'האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל. מיט עטליכע טעג צוריק האט אימיץ אנ־געקלאפט אין טיר, און ווען מ'האט געעפענט האט זיך ארייגעריסען א פערמאסקירטער און געפאדערט פון דער פרוי, אז זי זאל איהם ארויסגעבען דאס געלד פאר'ן פערקויפטען הויז. די פרוי האט גע־הלש'ט פאר שרעק. דערווייל האבען די קינדער דערזעהען, וואס אין שטוב טוט זיך און האבען אויפגעהויבען א געשריי. דער באנדיט האט זיך דערשראקען און אנטלאפען. ווען די פרוי איז גע־קומען צו זיך, האט זי אין פענסטער דערזעהען, ווי ס'ענטלויפען 3 פערזאן.

די אויספארשונג, וועלכע די פאליציי האט פארגענומען האט פעסטגעשטעלט, אז די אנפאלער זענען געווען טעאפיל ראשלאק, 46 י. אלט פון דארף דאברא, טעאפיל שימטשאק, 44 י. אלט פון לאדז, מלינארסקא 39 און סטאניסלאוו פעשטשע־זעוויטש, נאווא־אדקריטא 1/3. אלע דריי זענען דער פאליציי בעקאנט אלס פערד־גנבים. שימטשאק איז א בעזיצער פון דריי הייזער און א שענק אין לאדז.

פאר'ן קראנק ווערען איז קעלער געווען אין שענק און דערצעהלט, אז ער האט פערקויפט א האלב הויז און דאס געלד געגעבען דער פרוי צו בעהאלטען. די פאליציי האלט, אז די דאזיגע דריי זענען אויך געווען די אויספיהרער פון'ם אנפאל אויפ'ן פאר־פאלק ראלניצקי אויף דער לימאנאווסקי־גאס. היינט זאל אין שפיטאל פארקומען א קאנ־פראנטאציע מיט ראלניצקי'ן.

דערווייל זענען אלע דריי אפגעפיהרט גע־ווארען אין טורמע אויף קאפערניק־גאס.

ציהרונג פאר 2 מיליאן זלאטיס פון א פאריזער יובעליר געשעפט

האט דער גנב בעהאלטען אין א סעיף פון א לאדזער באנק

גוסטאוו ראיטשוק האט אין פאריז בעגנבעט א גרויס יובעליר־געשעפט, אויף צוויי מיליאן זל. מ'האט נאך איהם פונאנדערגעשיקט שטעק־בריף און די בידגאשטשער פאליציי האט איהם געפאקט אין בידגאשטש אין פענסיאנאט צבי וואו ער האט זיך אויסבעהאלטען אונטער'ן נאמען פון א טשעכי־שען בירגער קיריל פעטולארי.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די ציהרונג האט ראיטשיק בעהאלטען אין א סייף אין א לאדזער באנק. זייט דער גנבה זענען פערביי שוין אנדערהאלבען יאהר, רייטשוק איז געווען זעהר שפארזאם און האט פאר דער צייט פערקויפט בלויז א קליינעם טייל פון דער גנבה. די רעשט האט ער געהאלטען. מ'האט איהם אפגעשיקט אין פאריז און די פירמע האט אויסגעצאהלט צוויי הונדערט דאר לאר וועלכע זי האט צוגעזאגט פאר ענטדעקען די גנבה.

אבער ביים פערטיילען די פרעמיע איז גע־שעהען אנ'עוולה, דער בידגאשטשער און לאדזער פאליציי — מ'האט זיי קיין טייל פון דער פרעמיע נישט געגעבען.

איצט ווערען וועגען דעם געפיהרט אונטער־האנדלונגען.

DZIŚ W RADJO
Godz. 21.00
Operetka
„KRYSIA LEŚNICZANKA"

קופאן
אויף א יורידישער עצה
גילטיג מאנטאג, דעם 9-טען מערץ

א בעקאנטער יוריסט
ערטיילט יורידישע עצות
פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאק־ציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.
אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט"
— פון דעם זעלבען טאג. —

נייע פערוואלטונג אין „עזרת אחים"

אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון דעם לאדזער הילפס־פעראיין „עזרת אחים" אינטער דעם פארזיץ פון אלעקסאנדער לאנדוי, און בייזיצערע: יאקוב בוזין און העניך ראזענצווייג, איז נאכ'ן אויסהערען דעם טעטיגקייטס־בעריכט (רעפערירט פון פרעזעס ה' פייוועל נייפעלד און יאקוב ניימאן) און נאך דער דיסקוסיע אויסגעוועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג, אין וועלכער עס זענען ארייין פאלגענדע פערזאנען:

פערוואלטונג: נייפעלד פייוועל (פרעזעס), ווארשאווסקי חיים (וויצע־פרעזעס און קאסיר), פוקס העניך, קאץ לייב, פעסטענבערג זיינוויל, זילבער־שאץ ישעי', ניימאן יעקב (עקאנאם), סקורקאווסקי משה, פייטעלבוים מעניע (סעקרעטאר); קאנדידאטען: קלעפפיש יעקב, סלאוקאווסקי סענדער; רעוויזיאנס־קאמיסיע: מארגאלין ברוך, פטאשניק דוד, הארטענ־בערג דוד; קאנדידאטען: ווידאווסקי דוד, הערץ פייוויש; שידס־געריכט: נייפעלד פייוועל, פוקס העניך, קאץ לייב; פערטרעטער: בוזין יעקב, סולא־מירסקי מנחם.

אדאלף בערמאנ'ס קונסט-אויסשטעלונג

די אויסשטעלונג פון קונסט־מאלער אדאלף בערמאן אין גייער'ס זאל (מאניושקי 2) ווערט וואס ווייטער אלץ מעהר פאפולער און דער בעזוך — אלץ גרעסער. די בילדער, וועלכע דער מאלער האט געמאלט אין די לעצטע יאהרען, מאכען א שטארקען איינדרוק מיט זייער פילפארביגקייט, בפרט די מזרח־בילדער, וועלכע דער קינסטלער האט גע־מאלט נאך זיין בעזוך אין א"י און אין די מזרח־לענדער.

פון „אררט"

היינט — „יום־טוב אינדערוואכען"

היינט ווערט ווידערהאלט די שטארק־אויסגע־נומענע נייע פרעמיערע א. נ. „יום־טוב אינדער־וואכען", וואס ווערט געשפילט דורך אונזערע יו־גענדליכע „אררט"־ניקעס מיט אמת'ער ווערווע און עלעגאנץ.

די 12 נומערן זענען איטליכער א שלאגער פאר זיך, און איינציגע פון זיי מוזען ביסירט ווערען אויפ'ן פערלאנג פון פובליקום, וואס בעזוכט צאהל־רייך די פארשטעלונגען.

אנהויב — 9.45 אין אווענד.

„חסידים" אין פילהארמאניע

מיט רודאלף זאסלאווסקי

אין פילהארמאניע ווערט היינט ווידערהאלט די פרעכטיגע פיעסע פון וויעוויארקא „חסידים". די פיעסע, וועלכע איז אנגעשריבען זעהר לעבעדיג, ווערט דורך דעם ארטיסטען־אנסאמבל אויסגעפיהרט מיט גרויס ערפאלג. אין דער עולם בעוואונדערט דאס מייסטערהאפטע און מוסטערהאפטע שפילען פון גרויסען ארטיסט רודאלף זאסלאווסקי, וועלכער האט זיך צוגעקליבען אינטעליגענטע און פעהיגע מיטשפילער.

די אויפפיהרונגען פון רודאלף זאסלאווסקי זענען אמת'ע קונסט־לייסטונגען און זיי האבען דע־ריבער א גרויסען ערפאלג.

ראדיא-פראגראם

מאנטאג, ד. 9 מערץ

11,58 צייט־סיגנאל, 12,05 גראמאפאן־פלימען. 13,15 טאג־פראגראם, קינא און־טעאטער־רעפערטואר, 15,50, פראנצויזישע לעקציע, 16,15 קינדער־פראגראם, 16,45 גראמאפאן־פליטען, 17,15 וועגען ערד־ציטערנישען, 17.45 לייכטע מוזיק פון „גאסטראנאמיא" אין ווארשא, 18,45 פער־שידענעס, 19 10 קאמוניקאט פון דער לאנדער האנדעלס־קאמער, פראגראם אויף מארגען 19,25 גראמאפאן־פליטען, 19,40 ראדיא־זשורנאל, 20,00 עשרת הדברות פאר א ראדיא־הערער, 20,15 פע־ליעטאן, 20,30 מוזיקאלישע פארלעזונג, 21,00 אפערעטקע „קריסיא לעשניטשאנקא" 23,00 קא־מוניקאטען, טאנץ־מוזיק.

דער „פּורים-שפּילער“ האָט געחלש'ט

אַ טראַגישע פּאַסירונג אין לובלין

לובלין.

אין איינע פון די רייכערע וואוינונגען אויף קראַקאָווסקאַ גאַס האָט היינטיגען פורים פּאַסירט אַ טראַגישער פאַל, וועלכער דערציהלט זעהר פיל וועגען איצטיגען מצב.

די אינוואויע פון „פּערשטעלטע“ און „פּורים-שפּילער“ איז דעם היינטיגען פורים געווען אַ אונגעהייערע. יונג און אַלט, קינדער און זקנים זענען מיט און אָהן מאַסקעס געגאַנגען מבית לבית, כדי אַזוי ארום צונויפצושטעלען עטליכע גילדען. צווישען אנדערע האָט אין דער וואוינונג פון ה' ז. אויף קראַקאָווסקאַ-גאַס אָנגעקלאַפּט אַ עלטערער „פּורים-שפּילער“. פון הינטער זיין טאַוולענעם „מאַזשגאַר“ האָט ארויסגעשטאַרט אַ שטיקעל בערדעל, וואָס עס האָט עדות געזאָגט, אַז דער „פּערשטעלטער“ איז אַנ'עלטערער מענש פון אָרטאָדאָקסישען שיכט.

דער „פּערשטעלטער“ האָט זיך אוועקגעשטעלט ביי דער טיר און אָנגעהויבען זינגען:

א גוטען פורים מלאך,
וואו איך גיה פאַל איך
האָב איך אַ ווייב איז זי מיר קראַנק,
האָב איך אַ באָרד איז זי מיר לאַנג,
היינט איז פורים מאָרגען איז אויס,
גיט מיר אַ גראָשען און וואַרפט מיך ארויס.

דער „פּערשטעלטער“ האָט דאָס פורים-ליד געזינגען מיט אַ זעהר חזניש אָבער טרויעריג און קרעכצענדיג קול. נאָך איידער אָבער די שטובינע, וועלכע זענען געזעסען אין צווייטען צימער, אין גרויסען זאַל, ביי דער פורים-סעודה, האָבען בעוויזען צו דערלאַנגען דעם „פּערשטעלטען“ עטליכע גראָשען, האָט דער לעצטער ארויסגעלאָזט אַ געשריי, איז אַיינגעפאַלען אויף דער פּאָדלאָגע אין קיך און געבליבען ליגען אַ פער'חלשט'ער.

די שטוביגע זענען זיך צונויפגעלאָפען, אָנגעהויבען איהם מונטערן, עמיץ האָט פון איהם אראָפּגעריסען דעם „מאַזשגאַר“ און דעמאָלט ערשט איז אין שטוב געוואָרען אַ אמת'ע בהלה.

עס האָט זיך ארויסגעוויזען, אַז דער „פּערשטעלטער“ איז געווען איינער פון די אָנגעזעהענסטע סוחרים אין לובלין, פערמאָגט אַ גרויס געשעפט און געוואוינט טאַקע אין דער זעלבער דירה פון 5 צימערן מיט אַ קיך, מיט אַ וואַננע-צימער, מיט אַ טעלעפאָן, מיט אַ ראַדיאָ-אַפּאַראַט, מיט רייך מעבעל און געשפּילט אַ ראָל אין שטאָט. דער שווערער קריזיס האָט איהם געצווינגען צו באַנקראָטירען, צו פערקויפען דאָס געוועלב, דערנאָך די דירה און אליין האָט ער זיך איבערגעצויגען אין אַ אָרים שטיבעל אויף שעראָקאַ גאַס. די לאַגע איז געוואָרען פון וואָך צו וואָך ערגער. גאַנצע טעג האָט מען אין שטוב קיין שטיקעל ברויט נישט געזעהן און דעריבער האָט דער פּאַטער אָנגעטאָן אַ „מאַזשגאַר“ אויפ'ן פּנים און אַוועק מיט אַ פורים-לידעל איבער די הייזער, כדי אַהיימצוברענגען עטליכע גילדען פאַר זיינע קינדער.

אונטער אַ „מאַזשגאַר“ וועט דאָך איהם קיינער נישט דערקענען.

צווישען אנדערע איז ער אריין אין דירה, וואו ער האָט אַמאָל געוואוינט. עס וואוינט דאָרט היינט אַ רייכער לאָקאַטאָר. די שטוב איז בעלויכטען, אין זאַל איז דער טיש געווען געדעקט מיט כל טוב, נעבעקס, טאָרטען, וויין, פרוכטען און אַלע זענען געזעסען ארום טיש ביי דער סעודה אין אַ פרעהליכע, פורימדיגע שטימונג. פון די טעפּ אין קיך האָט זיך געטראָגען אַ געשמאַקער ריח פון געבראָטענע, פון פּערשידענע מאכלים. דער „פּערשטעלטער“, וועלכער האָט שוין געהאַט הונגעריגערהייט דורכגעמאָסטען פיל הייזער און וואוינונגען מיט זיין פורים-לידעל האָט אין דער דאָזיגער שטוב זיך דערמאָהנט אין זיין נישט לאַנגער פערגאַנגענהייט, דערזעהען ווי ביים טיש, וואו ער איז געזעסען, ביים זעלבען טיש, אונטער'ן זעלבען גלענצענדען זשיראַנדאָל איז ער, מיט עטליכע יאָהר צוריק געזעסען מיט זיין בני-בית און געפראַוועט אַ נישט-ווינציגער הערליכער פורים-סעודה, דערמאָהנט זיך אויך ווי נישט גערן ער האָט אויפגענומען די „פורים-שפּילער“, וועלכע האָבען איהם „געשטערט“ אין זיין פורים-סעודה. איצט האָט זיך דאָס רעדעלע איבערגעדרעהט און ער שטעהט ביי דער טיר פון זיין אַמאָליגער קיך...

מען האָט דעם „פּערשטעלטען“ אָפּגעמינטערט, אריינגענומען איהם אין אַ בעזונדער צימער, דאָרט האָט ער זיך ערשט הויך פונאַנדערגעוויינט און אין אַ שעה ארום האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אַ היים, וואו ער ליגט איצט אין אַ שטאַרקע היץ.

טעאַטער בילעטען

(שטיפּעריי)

פון ב. קאַוונער.

אַ פעטע פרוי, מיט אַ בערדעל, פיהרט אַ קינד אין אַ „וואָזעק“ אויפ'ן קינד ליגט אַ פּעקעל מיט עסען, וואָס זי האָט ערשט איינגעקויפט: הערינג, גרויפּען, זייף, סאַרדינס, פּאַרטיגע לאָקשען, אַ פּלעשעל עסיג און באָק זאָכען.

זי געהט פערביי אַ יודיש טעאַטער. שטעלט זיך אָפּ, לייענט איבער דעם גרויסען אַפיש מיט די גרויסע רויטע אותיות:

„די פערברענטע יתומה אָדער די שלעכטע שטיפמאַמע אַ לעבענס-בילד אין 3 אַקטען.

— מען קען שוין קריגען בילעטען צו דער „פערברענטער יתומה“?
— מ'קען שוין.
— זייט איהר זיכער?
— זיכער.
— איהר בלאָפט נישט?
— ניין.
— איז דאָס אַלץ אמת וואָס איהר [illegible] שרייבט אויפ'ן אַפיש?
— אַלץ אמת.
— זייט איהר זיכער?
— זיכער.
— דענט איהר זיכער, אַז איהר זענט זיכער?
— יאָ.
— ווען הויבט זיך אָן די שפּיל? איך מיין ווי שפּעט?
— אַרום 9 אַ זייגער אין אָוונד.

— איך וויל אויסגעפינען אויב עס לוינט זיך מיר קויפען אַ בילעט. טאָמער בלאָפט מען, וויל איך נישט אַרויסוואַרפען קיין געלד אין בלאָטע. מיין מאַן אַרבייט שווער און ביטער. ער אַרבייט ביי מאַטראַצען, אַרבייט ער. נישט ביי נייע. נאָר ביי אַלטע. ער דאַרף פון אַלטע מאַכען נייע. ס'איז זעהר נישט קיין געזונטע אַרבייט. ער איז תמיד איינגעהילט אין שטויב, אין שמוץ, און דער ריח איז אויך נישט אַזאַ פויגעלדיגער. אַרבייט ער שווער און ביטער, און אַרבייט קוים אויס אַ מכה מיט פעפער. וויל איך נישט אַרויסוואַרפען מיין געלד. וויל איך וויסען אויב דאָס אַלץ, וואָס איהר האָט דאָ אָנגעשריבען אויפ'ן אַפיש, איז טאַקע אמת אָדער...

— פרוי געהט אייך געזונטערהייט, דרעהט נישט קיין היטעל, ווילט איהר קויפען, קויפט; ווילט איהר נישט, זאָלט איהר נישט נודיען!

— שאַ, שאַ, שרייט נישט אַזוי! פאַר מיין געלד בין איך בעל-הבית, נישט איהר! דאָס טריאַטער איז דאָך געמאַכט פאַר אונז, נישט פאַר אייך. נאָך וואָס זיצט איהר דאָ איינגעלעגט אין דער בודקע? — איהר זאָלט אונז, מענשען, קענען פערקויפען בילעטען, מיר'ן נישט קויפען ביי אייך, וועט איהר מוזען פערמאַכען דעם טריאַטער; אַז איהר וועט פערמאַכען דעם טריאַטער, וועט איהר ליגען מיט'ן קאָפּ אין דר'ערד, וועט איהר דאַרפען אַרבייטען ביי אַלטע מאַטראַצען גלייך מיט מיין שלים-מזל, און אייער סטאַר זישע פּייפעל און אייער מאַטילדע שרייער, וואָס דער פּרינץ אָזוי ווילט ליבט זיך אין איהר, וועל אייך האָבע ןטיף-טייער אין דער אדמה — זאָלט איהר זיך מיט קיין בעזכערס נישט וואַרפען! איצטער, זאָגט מיר, וויפיל קאָסט ב ייאייך אַ בילעט. אויב נישט קיין סך, וועל איך קויפען איין בילעט, גיט מיר דעם ביליגסטען וואָס איהר האָט, דעם בעסטען פון די ביליגסטע ער מוז זיין פונקט אין דער מיט — איך האָב פיינט אויף אַ זייט. איין מאָל בין איך געווען אין אַ יודיש טריאַטער, האָט מען מיך אוועקגעזעצט הינטער אַ שווערען סלופּ וואָס האַלט אונטער דאָס גאַנצע טריאַטער, האָב איך געזעהן דעם סלופּ. וויל איך אַ בילעט, פונקט אין דער מיט.

— ס'וועט אייך קאָסטען דריי זל.

— האַ? איך הער נישט, וואָס וועט מיר קאָסטען דריי זלאָטעס?

— אַ בילעט!

— נישטאַ קיין ביליגערע?

— יאָ, אָבער נישט אין מיטען.

— אַזוי טייער איז ביי אייך דער מיטען? און פאַר אַ גילדען האָט איהר נישט? אַ זלאָטע איז אויך אַ סך געלד. מיין מאַן, דער שלים-מזל, דאַרף אַרבייטען דריי שעה פאַר אַ זלאָטע. האָסטו געזעהן, דריי זל. אַ בילעט צו זעהן אַ פערברענטע יתומה! אַז איך קען זעהען אַ לעבעדיגע יתומה אָהן אַ גראָשען! אַזעלכע הויטשינדערס!

די יודענע האָט דערלאַנגט אַ שפּיי, אַ נעמגעטון דעם „וואָזעק“ און איז אַוועק אַנ'אויפגערעגטע רעדענדיג צו זיך אַליין: „אַז פער'שרפ'עט זאָל ווערען אַזאַ טריאַטער!“

ליקווידירט אַ באַנדע, וואָס פלעגט צווינגען

14-יאָהריגע מיידלעך צו זנות

אַנ'אויסגעלאַסענער אַלטיטשקער אין דער ראָל פון אַ מאָלער, וואָס זוכט מאָדעלקעס

די טעג האָט דאָס ווילנער קרייז-געריכט ליקווידירט אין ווילנע אַ באַנדע, וועלכע פלעגט זיך פערנעהמען מיט אראָפּפיהרען פון דרך-הישר יונגע מיידלעך אין עלטער פון 14 ביז 17 יאָהר.

אויף די שפּורען פון דער דאָזיגער באַנדע איז די פּאָליציי געפאַלען גאַנץ צופעליג.

מיט עטליכע טעג צוריק האָט זיך אין ווילנער אויספאָרשונגס-אמט געמאָלדען אַ 15-יעהריג מיידעל טשערניאַווסקאַ מיט אַנ'אויפגערעגטער שטים דערציהלט פאָלגענדע געשיכטע.

די טעג ווען זי איז געשטאַנען ביי אַ שויפענסטער פון אַ גרויס געשעפט אויף ברייטע גאַס, איז צו איהר צוגעגאַנגען אַ יונגע עלעגאַנט-געקליידעטע פרוי, וועלכע האָט זיך מיט איהר פונאַנדערגערעדט און פאָרגעלעגט איהר אַ גוט געשעפט.

די דאַמע האָט זי דערציהלט, אַז זי האָט אַ בעקאַנטען מאָלער, וועלכער זוכט איצט „אַ מאָדעלקע“ צו אַ סקולפּטור, די דאַמע האָט צוגעזאָגט דעם מיידעל, אַז דער מאָלער וועט איהר דערפאַר גוט בעלוינען.

דאָס מיידעל איז נאָך לאַנגע איינרייידענישען מסכים געווען צו דער דאָזיגער פּראָפּאָזיציע אין די דאַמע האָט איהר אוועקגעפיהרט אין איינעם פון די ווילנער האָטעלען וואו ס'האָט אויף איהר כלומרשט געוואַרט דער מאָלער.

אריינגעהענדיג אין האָטעל האָט דאָס מיידעל דערזעהן, אַז זי געפינט זיך צווישען פערדעכטיגע מענשען, קיין שום מאָלער האָט זי דאָרט נישט געפינען. אַ פּאַר פרויען פון אַ פערדעכטיגען אויסזעהן האָבען איהר גענומען צוריידען דערצו זי זאָל זיך אָפּגעבען אַ מאָסביל, וועלכען זיי וועלען איהר אויפווייזען און האָבען איהר צוגעזאָגט דערפאַר אַלע זיבען גליקען.

טשערניאַווסקאַ האָט פערשטאַנען אין וואָס פאַר אַ העגט זי איז אריינגעפאַלען. דורך אַ שפּיצעל איז איהר געלונגען ארויסצורייסען זיך פון צימער אין פון דאָרט איז זי אין איין אימפעט אוועקגעלאָפען אין אויספאָרשונגס-אמט, וואו זי האָט געמאָלדען וועגען דער גאַנצער געשיכטע.

אין הטעל זענען גלייך אוועקגעגאַנגען עטליכע פּאָליציי אגענטען, וועלכע האָבען שוין אָבער אין האָטעל קיינעם נישט געפונען, פערשטעהענדיג די „געפאַהר“ זענען די הענדלער מיט מיידעלשע קערפּערס, בעצייטענס, נעלם ג'וואָרען.

ווי ס'וויזט זיך ארויס איז אין ווילנע פערהאַן אַזאַ מין באַנדע, וועלכע פערנעהמט זיך מיט ווערבירען יונגע מיידלעך פאַר רייכע אין אויסגעלאַסענע קליענטען, וועלכע צאָהלען דערפאַר אַ גוטען פּרייז.

אין רעזולטאַט פון דער אויספאָרשונג זענען איין פערזאָן און צוויי דאַמען פערהאַלטען געוואָרען.

די פאַמיליעס פון די פערהאַלטענע קענען נאָך דערווייל אין די אינטערעסען פון דער ווייטערדיגער אויספאָרשונג נישט פערעפענטליכט ווערען.

ציינער

אַ מעשה'לע)

פון משה קוזניצקי.

עפּעס נישט ווילענדיג, ווי אַ סטיכישע ערשיינונג, האָט זיך צו מערקען דערנעהנטערט דער יונגערמאַן. ער איז נאָך געווען אַ בחור, אמת, נישט נאָר קיין יונגער און נישט קיין שעהנער, אָבער אַ וויכטיגער און דערצו אַ סימפּאַטישער.

בערלס פרוי פלעגט נישט פערנאַכלעסיגען צוליב דער בעקאַנטשאַפט די ווירטשאַפט און אויך דעם געשעפט, זי פלעגט אַליין בעוויזען צו טון.

קיינער וואָלט מערקען נישט חושד געווען אין קיין שום זאַך, אַזאַ גוטע, אזאַ וואוילע און אזאַ ערליכע ווייבעל חושד זיין.... ניין....

אָבער בוימעל אויף וואַסער שווימט ארויף, און מען האָט אָנגעהויבען צו שמועסען אין די הייזלעך. אין די ווינקעלעך וועגען מערקען מיט'ן בחור.

— אמת, דאָס וואָלט געווען אַ געבענשטע פּאָר?

אָבער איהרע עופה'לעך?... און די געטריישאַפט צום הויז?... דאָס האָט געפּלאַגט און פערפּאַלגט מערקען.

דער בחור פלעגט קומען קויפען מעהל-צוקער, שוועבעלעך, זיין ליבע... זיין רייניע ליבע פלעגט רופען מערקען, פלעגט איהר קושען מיט גאָר אַנ'אַנדער לשון... מיט אַ זיפץ, מיט אַ פער'חלומטען בליק, מיט אַ ליד פון עלענדקייט, אין זיין זיפץ האָט זיך געהערט דער שטורם פון זיין ברויזענדער נשמה.... ער פלעגט שטיל, מיט לאַנגזאַמע טריט פערלאָזען מערקעס קראָם.

ביז בערלס געדולד האָט געפּלאַצט, דאָן האָט ער געהאַנדעלט גאָר איינגעאַרטיג. מילא, וואָס קען ער טון? ליבען קען מען נישט צווינגען. נאָר צושטערען דאָס לעבען איז אויך נישט קיין געשמאַקע זאַך. און די קינדערלעך?... און די קראָם?.. און איך אַלגעמיין וועט שוין נישט זיין קיין לעבען.....

האָט בערל בעשלאָסען צו מאַכען איהר מיאוס אין די אויגען פון בחור. ווי אַזוי? ער האָט איהר גאָרנישט געזאָגט, קיין שום פאָרוואורף נישט געמאַכט. שאַ.... שטיל.... נאָר איין מאָל אין אַ פריהמאָרגען האָט מערקע נישט געפונען ביי איהר אויפ'ן נאַכט-טישעל איהרע ציינער. ס'האָט געדאַרפט ליגען אין דער גלאָז מיט וואַסער.

געזוכט, געקוקט אין אַלע ווינקעלעך, —

— נישטאָ.... אפשר האָט דער קליינער חיימ'ל פערשלעפּט? אָבער ער וויינט מיט ביטערע טרעהרען.

— איך נישט גענומען, מאַמע!... אָט זעה.... דאָס איז מיינע ציינער....

מערקע לאַכט פון חיימ'קעס חכמה.

— מאַמע!... היינט ביי דער נאַכט וועסטו מיינע ציינער אַריינלעגען אין גלאָז... אַ, יאָ, מאַמע?....

מערקע האָט זיך היסטעריש פונאַנדערגעלאַכט. אָבער אָהן די ציינער איז מערקע ווי אָהן די העבד. דאָס האָט אימיצער אָפּגעטון אַ שפּיצעל. צייהן היינט, צייהן מאָרגען,... ווי אין וואַקסער אַריין.... ווי אַזוי בעוויזט מען זיך אין קראָם אָהן די ציינער? די גאַנצע שעהנקייט פון מענשענס פּנים. ציינער, ווייסע פּערל-ציינער. קינסטליכע ציינער. בעסערע אייגענע. אָבער די ציינער מאַכען שעהן דער פרוי. פערפּייגען דעם פּנים, פערבעסערען די אויסשפּראַך, מאַכען צאַרטער דעם קול... אָ... ווי ביטער! ער וועט קומען... בעשטעלען אַנדערע? ס'וועלען אָבער אַוועקגעהן וואָכען....

מערקע איז געוואָרען טרויעריג און פערצווייפעלט. זי האָט פערלוירען דעם באָדען אונטער די פיס. אין קראָם האָט זי זיך זעלטען שוין געוויזען.

עפּעס האָט זי אַנ'אַנדער אויסשפּראַך בעקומען. ס'איז שוין נישט געווען די ווייכקייט. די צאַרטקייט פון מערקעס רעדען. דער צונג האָט זיך ביי איהר געפּלאָנטערט. אַזוי ווי אַ צוגעבונדענער צונג אין אַ גלאָק.... דער צונג איז גלאָק וואַקעלט זיך, אָבער ער רופט נישט, ער קלינגט נישט, ער בעגייסטערט נישט....

מערקע האָט שוין נישט געצויבערט, זי האָט אויסגעזעהען, ווי אַנ'אַלטע, אָהן ציינער... דער בחור פלעגט קומען און אַוועקגעהן מיט שוועבעלעך, אָבער אָהן דעם פייער פון בעצויבערונג.... אויך איהם האָט בעהערשט אַ פערצווייפלונג.

ויהי היום, און דער בחור האָט אויפגעהערט צו בעזוכען בערלס קראָם.

מערקע פלעגט שוין ווייטער זיין אין קראָם, כאָטש זי פלעגט נישט אַרבייטען אַזוי פלינק ווי פריהער. עפּעס איז אין איהר ווי פּאַראַליזירט געוואָרען. ס'האָט געפּעהלט די זון אין איהר האַרצען.... ס'איז פערוואָלקענט געוואָרען איהר לעבען. אַפילו חיימ'ל פלעגט איהר שוין נישט פרעהליך מאַכען....

— מאַמעלע!... דאָס זענען מיינע ציינער... — פלעגט ער אָפּט שעפּטשען.... — לייג היינט אַריין אין גלאָז מיינע ציינער.....

בערל איז געווען די גאַנצע צייט אַזוי רוהיג אַזוי גלייכגילטיג, אַז מערקען האָט איהם נישט געקענט אין קיין שום זאַך חושד-זיין. נאָר ער פלעגט ווי אַ זייטיגער צושויער בעאָבאַכטען אַלע שאַטירונגען אין מערקעס איצטיגען צושטאַנד און איבערלעבונגען.

מערקע פלעגט זיך בעמיהען צו זיין פרעהליך, מוטיג, לוסטיג און אַזוי ווי פריהער פלייסיג אַרבייטען. אָבער אויף אַלץ פלעגען זיך שטאַרק מערקען איהרע גייסטיגע איבערלעבונגען.

איין זאַך איז פאַר איהר געווען קלאָר: זי האָט אויף אייביג פערלוירען די זון. מערקע וועט אַרבייטען, זי וועט זיין אַ געטרייע, אַנ'ערליכע פרוי און מוטער...

— — — — — — — — — — —

די ציינער האָבען זיך צוריק אָפּגעפונען, אָבער די מוטיגקייט, די גאַנצקייט פון איהר לעבען איז בעגראָבען געוואָרען אונטער די חורבות פון דעם צופאַלענעם, פער'כשופ'טען ליבע-פּאַלאַץ...

אַ שרעקליכער געוויין האָט זיך אַרויסגעריסען פון איהר האַרצען. אַזוי ווי אַ רעגען-וואָלקען האָט זיך אַראָפּגעריסען פון איהר נשמה.

ס'האָט זיך פאַר מערקע'ן בעוויזען די זון און איז פערגאַנגען... (ס ו ף).

גרימאַסעז פון דער רעוואָלוציע

די גרויזאַמע מעשים פון מאַטראָזעז-אַנאַרכיסטען אין די ערשטע טעג פון דער רעוואָלוציע

(אַ קאַפּיטעל פון דעם בוך „אויף די שלאַכט-פּאָסטענס פון דער אָקטאָבער רעוואָלוציע")

עס איז געווען פיר אַ זייגער פאַרטאָג, ווען די קאָמיסיע האָט געענדיגט איהר זיצונג און באָנטש-ברויעוויטש מיט זיינע חברים זענען אַריבער אין די צימערן פון מאַטראָסען-קאָמיטעט אָפּצורוהען אַ ווייַלע, איידער זיי וועלען פאָהרען צוריק „קיין סמאָלני".

און אָט ווי באָנטש-ברויעוויטש בעשרייבט וואָס ער האָט בעזעהען און געהערט פאַר דער קורצע ווייַלע, וואָס ער האָט פערבראַכט צווישען די מאַטראָסען.

די צימערן זענען פול געווען מיט ביקסען, רעוואָלווערן, האַנט-גראַנאַטען, באָמבעס, קוילען-האַרפּערס, מאַשין-ביקסען, קוילען און אַנדערע געווער, ווי דאָס וואָלט געווען אַ געוועהר-לאַגער. אין אַ ווינקעל זענען געשטאַנען עטליכע רויטע פאָנען און איין שוואַרצע, אויף וועלכער עס איז מיט ווייסע אותיות אָנגעשריבען געווען: „לעבען זאָל די אַנאַרכיע" !...

אויף בענקלעך און שטולען זענען געזעסען און געלעגען מאַטראָסען נישט איבעריג ניכטערע. אַ ברודער פון דעם קאָמיטעט-פאָרזיצענדער ־שעלעזניאַקאָוו — אַ מאַטראָס מיט אַן אָפּגעצערטען פּנים פון אַ קריסטליכען היילִיגען, איז געזעסען אין אַ פאָרטעל, מיט אַ נישט-זיכערע האַנט געצייכענט אין דער לאַפּסען צלמים און מיט אַ פאַנפאַטער שטימע, מעשה גלח, אָהן אויפהער געצויגען: „סמע-ע-רט, סמע-ע-ערט, סמע-ע-ערט !" (טויט, טויט, טויט)...

פון צייט צו צייט האָט ער אָנגעגאָסען פון אַ פלאַש אַ פולע טיי גלאָז 90-קער שפּירט און אויסגעטרונקען עס מיט איין אָטעם. זיין פּנים פלעגט זיך בעת מעשה שרעקליך פערקרימען, די פערגלעזערטע אויגען, אָנגעשטעלטע אין איין פּינטעל פלעגען אָננעמען אַן אויסדרוק פון משוגעת און דער מויל פלעגט זיך פערקרימען אין אַ שוידערליכער גרימאַסע.

נאָך יעדען טרונק בראָנפען האָט ער זיך געכאַפּט פאַר'ן ברוסט, ווי ער וואָלט זי געוואָלט פערבאַגדערייסען; די אויגען פלעגען זיך אָנצונדען מיט אַ פאַספאָרישען גלאַנץ און ער פלעגט ווידעראַמאָל אָנהויבען ציהען: „סמע-ע-רט, סמע-ע-ערט, סמע-ע-ערט, צייכענענדיג צלמים אין דער לופטען.

— גענוג זאָל דיר זיין ! — האָט דער יונגערער זשעליאַזניקאָוו אָנגעבייזערט זיך אויף איהם.

דער עלטערער ברודער האָט מאַדנע אומהיימלעך אַ לאַך געטון, אויפהויבענדיג זיך און ווירער אַ רעך געטון זיך אין טיפען שטול, פערכליבעט זיך, פערהוסט זיך און, אויפהויבענדיג אין דער הויך די ציטערענדיגע האַנט, האָט ער אויסגעבריפּעט:

— „טוי-ויט, טוי-ויט, טוי-ויט !...

מיט אַמאָל איז אין צימער אַריינגעלאָפען אַ נידעריגער פעסט געבויטער מאַטראָס אין אַ מאַטראָסען היטעל מיט סטענגעס און מיט אַ צוכראַסניצעטער האָהריגער ברוסט. זיין קורצער פעסטער האַלז האָט צוזאַמענגעגאָסען זיין קודלאַטען קאָפּ מיט די מאָדנע ברייטע פלייצעס. ער האָט זיך יעדע מינוט געכאַפּט פאַר'ן רעוואָלווער און געזוכט מיט די אויגען אין ווֶעמען אויסצולאָדען איהם. מיט אַמאָל האָט ער זיך אָפּגעשטעלט אין מיטען צימער, אויסגעבויגען זיך, גיכער אויסגעגלייכט זיך און אוועקגעלאָזען זיך אין אַ שטורמדיגען מאַטראָסען טאַנץ. די ברייטע מאַטראָסען הויזען האָבען זיך געוויגט ווי פאָרהאַנגען און די סטענגעס אויף דער מאַטראָסען היטעל האָבען געפלאַטערט ווי פאָנען אויפ'ן ווינט. ־די איבריגע מאַטראָסען זענען זאויפגעשפרונגען פון זייערע ערטער און צוגעשטאַנען צו דעם ווילדען טייוולישען טאַנץ פון טויט... פלוצלונג זענען זיי צוהיצטע מיט ברענענדיגע אויגען און פונאַנדערגעלאָזענע באָולעכער שטעהן געבליבען און טופּענדיג צום טאַקט מיט די פיס, גענומען זינגען די בעוואוסט אַנאַרכיסטישע ליד פון טויט — דער טויט פון ראַוואַשאָל :

דערשטיק דיין באַלעבאָס,
און געה דערנאָך אויף דער תליה,
אַזוי האָט געזאָגט ראַוואַשאַל !

בעת מעשה האָט יעדער פון זיי, — און דער ערשטער מאַטראָס מעהר פון אַלעמען, מיט אַן אויסדרוק פון מוראדיגען האַס אין די אויגען, געמאַכט אַ בעוועגונג מיט דער רעכטער האַנט, ווי ער וואָלט אימיצען געכאַפּט פאַר'ן האַלדז און געשטיקט, און געוואָרגען, בעוועגענדיג דערביי די שטאַרקע, אייזערנע פינגער מיט פערגעניגען, מיט ליידענשאַפּט און מיט זיסער בקמה... און ווען די שונאים פון זייער צוהיצטער פאַנטאַזיע זענען געפאַלען אונטער זייערע הענט טויטע, האָבען זיי זיך ווידער געלאָזען אין דעם ווילדען טאַנץ, דעם טאַנץ פון טויט שפּרינגענדיג פרעהלעך אַרום די טויטע קערפּערס פון זייערע פיינט, וואָס וואַלגערען זיך אונטער זייערע פיס... און ווידער אַמאָל דאָס ליד פון טויט, און ווידער האָבען די צוגויפגעקאָרטשעטע פינגער געכאַפּט פאַר די העלזער און געשטיקט, און געוואָרגען צום טויט לעבעדיגע מענשען... עס האָט זיך געדוכט, אַז צום שטן-טאַנץ וועט גאָר קיין סוף נישט נעמען.

— טויט ! טויט ! טוי-ויט ! — האָט די גאַנצע צייט נישט אויפגעהערט צו ציהען דער מאַטראָס מיט אַ פּנים פון אַ היילִיקען און מיט אויגען פון אַ משוגענעם, צייכענענדיג צלמים אין דער לופטען...

מיט וואַקלענדיגע טריט איז ער צוגעגאַנגען צו די מאַטראָסען, וואָס זענען זיך פערגאַנגען אין טאַנץ פון טויט, אַרויסגעצויגען פון שייד זיין רעוואָלווער און 3 מאָל איבערגעצלמט מיט איהם דעם ווילדען קאַראַהאָד.

— איך קען מעהר נישט ! איך קען נישט ! איך קען נישט ! עס איז מיר שווער ! — האָט נישט מיט זיין קול געבריוועט דער פעסטער מאַטראָס, כאַפּענדיג זיך פאַר'ן ברוסט, און ציפּענדיג זי, ווי ער וואָלט זי געוואָלט פונאַנדערייסען. ער האָט זיך אין גאַנצען אויסגעקרימט, געצאַפּעלט זיך אין קאָנוואולסיעס און פערוואָרפען דעם קאָפּ אַהינטער. זיין קורצער האַלז און די אָפענע האָריגע ברוסט זענען אָט בעדעקט געוואָרען מיט אַ טויטליכער בלייכקייט, און אָט האָבען זיי זיך אָנגעצונדען צונטער-רויט. אַ שווייס האָט אַרויסגעשלאָגען אויף זיין פּנים און ער האָט איינגאַנצען געציטערט ווי אין פיבער.

— הרגענען ! מען דאַרף הרגענען ! טויטען אימיצען ! — האָט ער געברוגעס, וויכענדיג מיט אַ נישט זיכערער האַנט דעם רעוואָלווער ביים באַרטעל.

— ביזט פון זינען אַראָפּ, צי וואָס ? — האָט זשעליאַזניקאָוו אויף איהם אַ געשריי געטון. גיסט איהם אָן ! — האָט ער אָפּגעגעבען אַ בעפעהל.

אין אַ מינוט אַרום האָט מען איהם צוגעטראָגען אַ פולען גלאָז רייבעם שפּירט. ער האָט עס אַ כאַפּ געטון, אויסגעטרונקען מיט איין אָטעם און אַ זעץ געטון די גלאָז אין דער ערד. גלייך נאָכדעם האָט ער זיך אַ כאַפּ געטון פאַר'ן קאָפּ, בלאַס געוואָרען ווי די וואַנט, אויסגעגלייכט זיך, שטיל געוואָרען, בלייבענדיג שטיין מיט אַן אָפענעם מויל און פערגלעזערטע אויגען, אַ וואַקעל געטון זיך, אַ וואָרף געטון זיך אין אַ זייט און, ווי טויט אַ פאַל געטון אויף אַ קאַנאַפּע, אויסגעזיפּצט : „אַ-אַ-אַ-אַ-אַ-ד !" און שטיל געבליבען.

— אָט אַזוי יעדען טאָג, — ווי עס הויבט נאָר אָן טאָגען, אַזוי פייניגט ער זיך, מוטשעט זיך, זוכט, שטיקט מיט די הענט די אומזיכטבאַרע פייגט, ווייגט און וויל מאָרדען, מאָרדען, און מאָרדען... זייענדיג אויפ'ן פראָנט, פלעגט ער אין דער צייט אַרויסלאָזען זיך אויף אויסשפּירונג. בישט ווייניג דייטשען אוועקגעלייגט אויף זיין לעבען, זוכט ער דאָ אויך, וועמען צו הרגענען — שוין געוואויגט דערצו... און עס טרעפט אַז ער הרגעט טאַקע אויך, ווער עס קומט איהם בעת מעשה אונטער'ן האַנט. נאָר מיר גיבען שוין אויף איהם אַכטונג און פערטויבען איהם בעצייטענס מיט שפּירט — דער אייביקער מיטעל צו מאַכען איהם אומשעדליך — האָט רוהיג דערצעהלט איינער פון די מאַטראָסען.

דער מאַטראָס מיט דעם פּנים פון אַ היילִיגען האָט זיך מיט אַמאָל אויסגעניכטערט און האָט מעהר נישט געשריגען „טויט, טויט !". ער איז צוגעגאַנגען צו דער גרופּע בעזוכער און, ענטשולדיגענדיג זיך, האָט ער גיך, גיך גענומען רעדען :

— אָט אַ טשודאַק ! — האָט ער אָנגעוויזען אויף דעם איינגעשלאָפענעם מאַטראָס. — איך מאַך עס פשוטער ! איך בעט זיך געוועהנליך אין קאָרמאַנדידאָוווקעס — מען זאָל מיך שיקען וואוהין מיט אַ שליחות. איך קום מיר מיט מיין אָפּטיילונג אויף וועלכער עס איז באַהן-סטאַנציע, און מיר געהען זיך אַזוי שטיל, רוהיג. „וואו איז דאָ דער דעזשורנער פון דער סטאַנציע ?" עס געהט זיך אַן אָפיצירל, איך געה צו צו איהם שמייכלענדיג... ער געהט זיך אַזוי, מיין האַרציגער, און קלערט קיין שלעכטס נישט. און איך — באַץ דערלאַנג מיר אַזוי, מיין ליבינקען, פון אונטען גלייך אין לעבער אַריין שיס איך. טראַך ! — און פאַרטיק ! ער גיט זיך אַ קוליע איבער, אַ דריגע מיט די פיס, אַ פּינטעל מיט די אויגען און — פאַרטיק... אויב ער זשיפּעט נאָך, האַק איך איהם אַריין אַ קויל אין שטערן — אַן'אומזיסטע ביילאַגע, יאָ... איך האָב זייער ליב מכבד צו זיין די אָפיצירלעך, זייער ! בעת מעשה, זאָג איך אייך, איז אַזוי אָנגענעם, אַזוי שטיל, רוהיג און פריידיג אויף דער נשמה... ווי מלאכים וואָלטען דאָרטען געזונגען...

און ער האָט ווידער גענומען צלמען די לופט אָן אַ סוף.

—און אַ סך האָט איהר אויף אַזאַ אופן אויסגעהרגעט ? — האָט באָנטש—ברויעוויטש מיט שוידער געפרעגט.

(המשך מאָרגען).

ז. ווענגראָף.

יודיש טעאַטער „פילהאַרמאָניע", נאַלעווקי נאָוואָליפקי 20 — נאַרוטאָוויטשאַ 20
לייטונג: מ. זאַנדבערג און א. בעזמאַן.

גאַסטשפּילען פון וועלט-בעריהמטען קינסטלער
רודאָלף זאַסלאַווסקי
מיט זיין אויסדערוועהלטען אַנסאַמבל.

היינט, מאָנטאַג, דעם 9-טען מערץ ד. י., 9 אַ זייגער אָוונד
צו גאַנץ ביליגע פרייזען פון 70 גר. ביז 2 זל.
צום 6-טען מאָל די זעהר שטאַרק אויסגענומענע פּיעסע

„חסידים"
אין 4 אַקטען פון א. ווייעוויאַק. מוזיק — מ. האַכבערג. הויפּט-ראָל „אַהרן חיים" — רודאָלף זאַסלאַווסקי.

12 נומערן געזאַנג	חסידישע ניגונים חסידישע טענץ חסידישע התלהבות	אָריגינעלע סצענעס ! אָריגינעלע אויסשטאַטונג !

אַנסאַמבל: פרויען: ליבאַ ראָזענבערג, רעגינאַ לובאַרטאָווסקאַ נינאַ סיבירצעוואַ, גרוניאַ וויינשטאָק א. אַ. מענער: רודאָלף זאַסלאַווסקי, ליב שריפטזעצער, שלמה נאַאומאָוו, דוד האַמבורגער, נתן רייכענבערג, שבתי בלאַכער, אַדאָלף בלאַט א. א.

בעמערקונג: פאָרשטעלונגען פאַר אינסטיטוציעס צו צוגענגליכע פּרייזען.
בילעטען צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

אויף זינדיגע וועגען

38) סענסאַציאָנעל-ראָמאַנטישער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

יאַקוב איז אוועק צו מאַגיען און איהר ערקלערט, אַז ער פאָהרט אַוועק מיט גוטמאַנען אויפ'ן וואָכע און וועט וואַהרשיינליך בייַנאַכט נישט אַהיימקומען.

מאַגיע האָט נישט פּראָטעסטירט, זיך געזעגענט מיט יאַקובן און ער איז אוועק צוריק צו ראָמאַן אין צימער, די איז נאָך אַלץ געלעגען אין דערזעלבער לאַגע, ווי ער האָט זי איבערגעלאָזען. אין שטוב איז געווען שטיל און פינסטער, קיין שום שאָרך, קיין שום בעוועגונג האָט מען נישט געהערט.

פון דרויסען האָט אַריינגעשמעקט די בליהענדע אַקאַציע דורך דעם אָפענעם פענסטער, אַ וואַרים ווינדעל האָט אַריינגעבלאָזען אין צימער און יעדע מינוט געפּעפּט דעם ברעג פון דעם זיידענעם פאָרהאַנג. אין גאָרטען איז געווען שטיל, נאָר פון צייט צו צייט האָט מען געהערט דאָס בילען פון דעם גרויסען הונד, וועלכער איז אַרומגעלאָפען איבערן הויף.

— מיר איז קאַלט, יאַקוב, האָט ראָמאַ שטיל בעזאָגט, מאַך צו דאָס פענסטער.

יאַקוב האָט געפאָלגט, צוגעמאַכט דאָס פענסטער און איבערגעדעקט ראָמאַן מיט דער פּילצענער דעק, וועלכע איז געלעגען אויף דער סאָפע.

— ראָמאַ, האָט יאַקוב אָנגעהויבען צו רעדען, זאָג מיר איצט, וואָס קומט פאָר ביי אייך, וואָס האָט מיט אייך אַזעלכעס פּאַסירט, וואָס האָט אייער רוה אויפגערויבט, וואָס האָט אייך פערשאַפט אַזויפיל ליידען ? זאָגט מיר ראָמאַ, ווייל איהר קענט זיכער זיין, אַז איך בין זנכיים און פעהיג מיין לעבען אוועקצוגעבען, כדי אייך צו בעשיצען.

— איך ווייס ווערגען דעם, יאַקוב, איך ווייס, אַז אויב דו ביזט דאָ בעבען מיר דאַרף איך פאַר קיינעם נישט מורא האָבען. אָבער גלויב מיר, אַז איך ווייס אַליין נישט גאַנץ גענוי וואָס דאָ קומט פאָר, אַבענטעורע איז דאָס שרעקליך גרויזאַם, נישט מעהר צום איבערהאַלטען.

— וואָס וויל פון אייך מערטענס, פריילין ראָמאַ, איהר געדענקט געוויס ווען איך בין געשטאַנען אין שכנותדיגען צימער און אויסגעהערט די גאַנצע סצענע וואָס איז פאָרגעקומען צווישען איהם און אייך, איך האָב מיר דעמאָלט נישט געקענט קלאָר מאַכען, וואָס צווישען אייך קומט פאָר, ווי אַזוי זענען די בעציהונגען צווישען אייך.

— וואָס פאַראַ בעציהונגען, ביי גאָט, יאַקוב צי מיינסטו אפשר אַז איך האָב וועלכע ס'איז בעציהונגען מיט דעם אינזשיניער מערטענס ?

— אויב נישט פאַרוואָס-זשע האָט איהר איהם דעמאָלס נישט אַרויסגעוואָרפען, נישט פערזאָגט פון אייך, נישט בעמיהט זיך, אַז ער זאָל אינגאַנצען פערשוואונדען...

— דערפאַר, יאַקוב, ווייל ער שאַנטאַזשירט מיך.

— מיט וואָס ראָמאַ ? איז יאַקוב אויפגעשפרונגען פון זיין שטוהל, צי זאָל דאָס וואָס ווערט געשריבען אין דעם אַנאָנימען בריוועל, וואָס איהר האָט היינט בעקומען, זיין אמת ?

— ניין, יאַקוב אין דעם איז קיין איין וואָרט נישט פערהאַן אמת, דאָס איז עפּעס אַ ביי אומגליק וועגען וועלכען איך ווייס גאָרנישט. מערטענס שאַנטאַזשירט מיך מיט מיין פאָטער, ער ווייסט עפּעס וועגען איהם אַ שרעקליכען סוד, ווען מערטענס וואָלט איהם ענטדעקט, וואָלט מיין פאָטער אומגליקליך געוואָרען און צוזאַמען מיט איהם אויך איך, און אונזער גאַנץ הויז.

— וואָס ווייסט ער וועגען אייער פאָטער ראָמאַ, וואָס אַזעלכעס שרעקליכעס האָט אייער פאָטער געקענט טון, צו וואָס אַזעלכעס איז ער פעהיג.

— ראָמאַ האָט אַראָפּגעוואָרפען פון זיך די קאָלדרע, זיך אויפגעזעצט אויפ'ן בעט, צוגעצויגען צו זיך יאַקובן און געהיימניספול געזאָגט :

יאַקוב, מיין פאָטער, דער גרויס-אינדוסטריעלער סאַמועל גוטמאַן, איז אַ גנב און אַ מערדער... פרעג גאָרנישט מעהר, יאַקוב, ווייל איך אליין ווייס די פּרטים נישט גאַנץ גענוי, יאַקוב, מיר איז אַזוי שלעכט.

אויף אַזאַ ערקלערונג פון ראָמאַן, האָט זיך יאַקוב נישט געריכט. באַלד אין אָנהויב האָט יאַקוב נישט געקענט בעגרייפען דעם זין פון ראָמאַס ווערטער, אָבער איינציגוויין האָבען זיי איהם אָנגעהויבען קלאָר ווערען און איהם האָט כסדר געקלונגען אין די אויערען ראָמאַס ווערטער : „מיין פאָטער איז א גנב און אַ מערדער"...

— אפשר איז נאָר אַ שאַנטאַזש, ראָמאַ, אפשר איז דאָס אַלץ ליגען, אפשר האָט מערטענס דאָס אַלץ אויסגעטראַכט, האָט איהר איבערגערעדט מיט אייער פאָטער, האָט איהר זיך איבערצייגט אויף וויפיל אַלץ שטימט מיט דער ווירקליכקייט.

— איך האָב נישט געהאַט גענוג מוט אָפען צו רעדען מיט מיין פאָטער, אָבער זיין אויפפיהרונג, זיינע טונקעלע געשעפטען די לעצטע צייטען, זיין אָפהענגיקייט פון מערטענסן, האָט מיך איבערצייגט, אַז מיין פאָטער האָט אַ גרויסען חטא אויפ'ן געוויסען.

יאַקוב האָט זיך מיט ביידע הענט אָנגעכאַפּט פאַר'ן קאָפּ, אויף דעם האָט ער זיך נישט געריכט, האָט ער פערשטאַנען אַז עפּעס קומט דאָ פאָר, נאָר אַז דער ענין זאָל זיך פאָרשטעלען אַזוי טראַגיש, אַזוי ערנסט, האָט ער זיך נישט פאָרגעשטעלט.

— און וואָס פאַר אַ פּרייז וויל מערטעס פאַר'ן שווייגען ?

ראָמאַ איז אויפגעשפרונגען :

— מיך וויל ער מיך, מיין קערפּער, מיין לעבען, מיין צוקונפט. דאָס וויל ער, ער וויל איך זאָל ווערען זיין געליבטע און דאַן זיין פרוי, אָט דאָס וויל ער האָט ראָמאַ געשטיקט אין זיך. די ווערטער און איך קען גאָרנישט אָקעגען דעם טון, גאָרנישט ענטפערען...

— דאָס איז דאָך שרעקליך... דאָס איז דאָך גרויזאַם... דער הונד מערטענס איז פעהיג אויף אַלעם, האָט יאַקוב געברומט... וואָס קען מען איצט אָנהויבען צו טון.

— ענטלויפען יאַקוב, ענטלויפען פון דאַנען, ווייט, ווייט... נישט מעהר זעהען קיינעם און נישט מעהר הערען קיינעם, אָבער נאָר מיט דיר יאַקוב, דיך מוז איך האָבען נעבען מיר...

— און וואָס וועט זיין מיט מיין פאָטער.

— יאָ, יאַקוב דו ביזט גערעכט, וואָס וועט זיין מיט מיין טאַטען, וואָס וועט זיין מיט סאַמועל גוטמאַן... אָבער נישט קוקענדיג דערויף וואָס ס'זאָל פאָרקומען, מוזט דו בלייבען נעבען מיר... מיט מיר, שוין פון לאַנג, יאַקוב האָב איך מיין צוקונפט פערבונדען מיט דיר, יאַקוב צי פערשטעהסטו טאַקע נישט מיינע געפיהלען בנוגע דיר, צי ווייסט דו טאַקע נישט וואָס דו ביזט פאַר מיר.

ראָמאַ, רעדט נישט אַזוי איצט, רעדט נישט אַזוי און טראַכט אפילו נישט וועגען דעם, איך האָב פערבונדען מיין ווייטערדיגען גורל מיט מאַגיען, מיט דעם גאַסטען-קינד, וועלכע האָט אַ נשמה ווי אַ מלאך, מיט דעם אויסגעלאָסענעם מיידעל, וועלכע האָט אָבער אַ נשמה וואָס איז לויטערער ווי קרישטאַל.

— און איך וואָס וועל איך טון, האָט ראָמאַ גערעדט, און מיין ליבע צו דיר, צי וועט זי בלייבען הענגען אין דער לופט, צי וועט זי קיין שום ווידערקול נישט האָבען, צי בין איך שוין פערמשפט געוואָרען אין מיין איצטיגער לאַגע צו זינקען ביז'ן אָפּגרונד, צי איז מיר אין מיין יונגען לעבען נישט מעהר איבערגעבליבען ווי חרפה און שאַנד אָדער צי ווערען אַ געליבטע פון אַ נידערטרעכטיגען הונד ווי ס'איז דער אינזשיניער ראָבערט מערטענס.

ראָמאַ האָט שטיל געשלוכצט, איהרע אַקסלען האָבען געציטערט און איהרע הענד האָבען נערוועזיש געקנייטשט דאָס זייַדען-טיכעלע וואָס זי האָט געהאַלטען אין האַנד.

יאַקוב איז געווען אין אַ גרויס פערלעגענהייט, ער האָט נישט געוואוסט וואָס צו ענטפערען, ער האָט נישט געוואוסט מיט וואָס צו טרייסטען די אומגליקליכע צוריסענע נשמה.

ראָמאַ בערוהיגט אייך, האָט יאַקוב גערעדט און אַזוי ווי נישט ווילענדיג איז ער צוגעגאַנגען צו איהר, געגלעט איהר פעך שוואַרצע האָר און זי געטוליעט צו זיך, ראָמאַ בערוהיגט אייך.

— אַזוי איז גוט, האָט ראָמאַ ליידענשאַפטליך געזאָגט צומאַכענדיג די אויגען, אַזוי איז גוט, האַלט מיך אַזוי, אָט אַזוי...

(המשך קומט).

Kino-Teatr
Spółdzielnia
40 Sienkiewicza 40

אנהויב פון די סעאנסען אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונ-טאג און יום-טוב 2 נאכמ. לעצטער סעאנס 10 אווענד
אויפן I סעאנס זענען די פרייזן פון אלע פלעצער 60 גר.

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסער דאפעלטער פראגראם! היינט און פאלגענדע טעג!

1) פרוי א וואמפיר איז GINA MANES אין ערקטישען פילם לויט'ן ווערק פון A. Strindberg א. נ. „וואהנזין" אין דער מענער-הויפטראלע LARS HANSEN

2) דער פרעה-ליכסטער פילם פון דער וועלט **דריי מאל חתונה געהאט** אין דער הויפטראל דער בעקאנטער קאמיקער RIDOLINI

נעכסטער פראגראם: ווען עס שלאגט אוים האלבנאכט אין די הויפטראלן: Jaqueline Logan i Clive Brook קירצליך Król Królów

רעווי-טעאטער
„Dobry Wieczór"
אין אייגענעם נייעם לאקאל אויף
קאפערניקא 16, טעלעפאן 184-66
צופאהר מיט די טראמווייען: 5, 6, 7, 9, 16.

היינט פרעמיערע! גרויסער רעווי-שלאגער-פראגראם א. נ.
אונטער דער קאלדרע
פרעכטיגער רעווי-שלאגער-פראגראם אין 2 טיילען (14 בילדער) מיט'ן אנטייל פון IRENA RÓZINSKA
קינסטלערישע ליטונג: K. Brzeski רעזשי: M. Dąbrowski קאפעלמייסטער: St. Sternblic דעקאראציעס: St. Frasiak
טעגליך 2 פארשטעלונגען: 7.30 און 9.30 אווענד. שבת, זונטאג און יום-טוב 5.30, 7.30 און 9.30 אין אווענד.
צו דער בעקוועמליכקייט פון ב' פובליקום ווערט דער פארפערקויף פון בילעטען פארקומען אין „Reklama Polska" פיעטריקאווער 101

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער וווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך מערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט ארײַן אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גומענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט נאך דורך גרויסע פראקטיק מיט מיינע בא-האנדלונג און פון דעמיסן פראקטיקער

דאקטאר ... בעהאנדלונג ... גערעטעט פון קראנקע ... קינסטליכע
געפינט זיך ... פון 9 ביז 1 בײַטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענט.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WÓLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשײַנען פון די קראנקע איז נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי-טעטס-פראפעסאָרען: פראפ. ד"ר בארא... פראפ. דר. י. מא-רישלער, פראפ. ד"ר בר. קיטלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך ... פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.
... ד' י. ראפאפארט ... פראגנט 2 שמאק, 29 ... פון זײַן ... געהיילט.
צוליב'ן הויקער ...
Dr. M. Morgenroth, sędzia apelacyjny.

יעדער איינציגער
האט זיך אי-בערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
בײַ מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

DOKTÓR
H. WOŁKOWYSKI
האט זיך איבערגעציגען אויף
צעגעלניאנא 36, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
נעמט אן פון 9 – 2 נארמ. און פון 5 – 9 אווענד
פאר דאמען בעזונדערען ווארטע-צימער.

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער דאפעלטער שלאגער-פראגראם!
1) **פרוי וועלכע ווייס דיר קיינמאל נישט פערגעסן**
אין די הויפטראלען: **Iwan Petrowicz i Lil Dagower**
2) **„קאוואלירען-בונט"**
אין דער הויפטראלע: **Zygfryd Arno**
נעכסטע פרעמיערע: „TRÓJKA"
געקליבענער ארקעסטער אונטער דער ליטונג פון ה' סטעפאנסקי
אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב – 12 א זייגער בײַטאג. דער זאל איז גוט בעהייצט.

איבערצייגט זיך
א לאנג איינגעפיהרטען אייזען-פלאץ מיט א האלק און קויהלען-פערקויף ווי אויך א וואוינונג אויפ'ן ארט. ערפאהרען קארא-לעווסקא 5 בײַ קושער

אנ'ענצעל
שטוב
ווי אויך א שטוב מיט א קוך זוניג מיט אלע בעקוועמליכקייטען פון באלד זיך אריינצוציהען צו ערפאהרען פראנצי-שקאנער 30 בײַם ווירט

א שפול-מאשין
אין גוטען צושטאנד צו קויפען געזוכט
אפערטען אונטער K.CZ. אין אדמיניסטראציע

נויטיג
א שפולער (רין)
צו סוועטערס ווי אויך א לערן-יונגל צו מעלדען זיך בײַ פרענקעל
27 פולנאצנא 27

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

DR. MED. H. LUBICZ
ספ. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנק.
אויף צעגעלניאנא 43, טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאג און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

ווענערישע כירורגישע קליניק
„SANATO"
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד
פריידע פוז געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. ט. קאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה, און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוון-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
– טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. –
פון 11 ביז 12 בײַ טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
– בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען. –
וויזיט 3 זל.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134–72
נעמט אן פון 2–3 נאכמ.
און פון 7½–9 אווענד.

DR. MED.
Haltrecht
ספעצ. ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה., קינדערלאזיגקייט.
נעמט אן פון 8 – 10 פריה, פון 12 – 3 נאכמ. און פון 6 ביז 9 אווענד. זונטאג פון 9 ביז 1 בײַטאג.
פיעטריקאווער 10
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
בושעשינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	1½–12½
ד"ר פערשטער קינדער-קראנקה.	11–9 4½–5
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	2–12
ד"ר בייבערגאל הויט און וענער.-קר.	12½–11½
ד"ר שמירנעלד נערוען און גמיטוגע קר.	1–2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	1½–12½
ד"ר זאלצמאסער כירורגישע קראנקהייטען	2–3
ד"ר שמערלאוסקי פרויען-און געבורטס-הילף	1½–12½

היכט-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. א. ... קינסטליכע בערג-זון ... עלעקטריזאציע, מאסאזשען ...
אימפונגען געגען שקארלאטין.
בײַ דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי-סמאראפאלסקא
צאהן-ארצט 10–1, 3–6
קונסטליכע ציינער, קראנען, פלאמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

Doktór
KLINGER
ספעציאל-ארצט פאר וועגער שע. הויט-און האר-קראנקהייטען
ANDRZEJA 2, tel. 132-28
נעהמט אן פון 9–11 פריה און פון 5–8 אווענד און פון 1–2 נ"מ אין דער „לעטשניצע פיעטריקאווער 62"

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה
אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושאנן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע
איבער דעם זאלסט נאר קומען און ביורא
פון ד. מאנעלא
וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף
פיעטריקאווער 17, לינקע אפיצינע פארטער, טעל. 124-95
וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילנע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדווקאציעס, קלויזולעס, זאבעזפיטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוישלאנד רעזיעמשע, ווי אויך איבער-זעצונגען אין אלע שפראכען.
בעמ.: ... איז בײַ מיר ערלעדיגט נאך במשך פון 24 שעה
מיט אכטונג ד. מאנעלא.
פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

שמירט אויפ'ן אדרעס ... [right margin vertical text, partly illegible]

Dr. med.
J. Lubicz
כירורג-ארטאפעד
Gdańska 28, tel. 183-17
צוריקגעקעהרט.
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער, איינגענע פראצאוניע פון זעטטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: ... אויף פלאטפוס, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.
נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמיטאג.

Dr. med.
H. Karaś
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
זגערזשער 16
נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 3 ביז 7 אווענד.

Dr. Z. Rakowski
פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.
... פון 12–2 און פון 5–7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10–11 און פון 2–3

מאשין-לעכער
ווערן אנגענומען אויסצוניייען בײַ
ג. גארדמאן, צעגעלניאנא 29

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בײַטאג און בײַנאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרײַטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . . 60— . . 4
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . 8
פאר א מילימעטער-שורה ... פיסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Krafman
Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.